

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

**Srovnávací analýza krajských přístupů k podpoře
venkovských a periferních území**

**Comparative analysis of regional approaches to the
objectives of rural and peripheral areas**

Marek Hurt

Plzeň 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Srovnávací analýza krajských přístupů k podpoře venkovských a periferních území“

vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne

v. r. Marek Hurt

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval svému vedoucímu bakalářské práce p. doc. RNDr. Jiřímu Ježkovi Ph.D. za užitečné připomínky a odbornou pomoc při zpracování této bakalářské práce. Déle děkuji své rodině a přátelům za podporu během mého studia.

Obsah

Úvod	9
1 Cíle a metodika.....	11
1.1 Cíle	11
1.2 Metodika	12
2 Analýza strategických dokumentů krajů ČR a dotazníkového šetření	13
3 Rozdíly v přístupech krajů ČR k rozvoji venkovských a periferních území ..	34
4 Koncepční práce s různými typy venkovských a periferních území.....	43
5 Cíle a strategie krajských politik rozvoje venkova.....	49
6 Spolupráce krajů ČR s obcemi, městy, DSO a MAS.....	54
7 Představy krajů ČR o budoucí politice rozvoje venkova.....	58
Závěr	63
Seznam použité literatury a pramenů.....	65
Seznam tabulek	67
Seznam použitých zkratk a značek.....	68
Seznam příloh.....	69
Přílohy	
Abstrakt	
Abstract	

Úvod

Toto téma bakalářské práce jsem si zvolil především z toho důvodu, že jsem jako malý na venkově vyrůstal a mám k němu velmi blízký vztah. Venkovem i periferními oblastmi bych se rád zabýval i v budoucnu, jelikož věřím, že potřebují péči a podporu a chci, aby se lidem na venkově žilo lépe a komfortněji.

V této bakalářské práci analyzuji a srovnávám, jak kraje České republiky přistupují k venkovským a periferním oblastem, jak je podporují a jaké jsou v daných přístupech rozdíly. Záměrně jsem v této práci nezahrnul kraj Hlavní město Praha, jelikož se podle žádné definice nejedná o venkovskou ani periferní oblast. Dále se v teoretické části zabývám popisováním stěžejních subjektů mé práce – venkova a periferií. V rámci teoretické části se také věnuji stanoveným cílům a metodice, která byla pro vypracování použita. V následující kapitole se zabývám analýzou strategických dokumentů jednotlivých krajů. Co se týče praktické části, řeším zde stanovené cíle a na závěr provádím shrnutí jednotlivých poznatků a navrhuji doporučení k zefektivnění krajských politik rozvoje venkova.

Venkov lze označit za specifické prostředí, které ovlivňuje charakter celé České republiky (Bínek, a další, 2007). Ačkoli zde žije méně než třetina obyvatel země, jeho význam je výrazně vyšší. Charakteristické rysy venkova se vytvářejí dlouhodobě a má na ně vliv mnoho faktorů, proto by měl být přístup k řešení poznanych problémů být komplexní, respektující širší území i socioekonomické vztahy, které podporují trendy jeho trvalé udržitelnosti. Venkovský prostor, je tvořen mozaikou sídel a krajiny mezi nimi. Specifický přístup k podpoře rozvoje venkova je vyžadován zejména díky své prostorové struktuře, charakterem hospodářství a společnosti. Tento specifický přístup je nezbytným předpokladem pro identifikaci jeho znaků a pro nalezení hlubších vazeb a souvislostí. Rozvoj venkova je lokalizován především do jednotlivých venkovských sídel, ale i do venkovské krajiny. K vymezení samotného venkovského prostoru existuje několik přístupů, každý je však omezen jen na několik málo hledisek (Bínek, a další, 2007).

V současné době rozlišujeme dva druhy přístupů k vymezení venkovského prostoru. První z nich je spíše technický, soustředí se na jednu či jen několik málo charakteristik a často je využíván pro potřeby regionální politiky. Naopak druhý přístup vychází z co

nejvíce komplexního pohledu na území, přičemž zkoumá nejen kvantitativní, ale i kvalitativní znaky sídlení, hospodářské, sociální a krajinné oblasti. Za typický příklad prvního typu přístupů lze považovat dvě definice, které se využívají v západní Evropě a jsou postavené především na socioekonomických kritériích. Definice OECD používá jako jediné kritérium hustotu zalidnění. Konkrétně na místní úrovni označuje za venkovské oblasti ty, jejichž hustota osídlení je nižší než 150 obyvatel na km². V rámci území ČR byla hraniční hodnota hustoty zalidnění snížena na 100 obyvatel/km². Definice statistického úřadu EU (EUROSTAT) používá kromě kritéria hustoty zalidnění též absolutní počet obyvatel. V ČR se většinou pro analytické a regionální účely za venkovské označují obce, které nečítají více než 2 000 obyvatel (Bínek, a další, 2007).

Druhý přístup čítá vícero definic, z nichž mnohé obsahují prvky, které jsou obtížně uchopitelné zařazování venkova podle některých těchto definic by znamenalo vymezení roztržitěné mozaiky území (Bínek, a další, 2007).

Co se týče periferie, v literatuře je možné nalézt mnoho definic, přičemž pojetí periferního/marginálního regionu se značně liší. Skutečnost, že vývoj území není podmíněn pouze ekonomickými aspekty, ale jedná se o podmíněnost komplexního charakteru, přinesly výsledky, kterých bylo dosaženo na poli geografie polarizace prostoru v 90. letech (Novotná, 2005). Bylo provedeno hodnocení teoretických koncepcí, které se týkají periferních prostorů, zkoumání jejich specifických typů, a to v několika různých úrovních regionů. Polarizace prostoru je chápána jakožto zákonitý důsledek vývoje hierarchické organizace geografických systémů. Periferie nelze být chápána izolovaně, nýbrž jako integrální součást komplexně podmíněného vztahu jádro-zázemí. Periferní oblasti také chápeme jako specifická území s poruchou funkčně-prostorových vztahů, které jsou výsledkem nerovnoměrného působení sociálních, ekonomických, politických, fyzickogeografických i kulturních faktorů. Periferie je tak brána jakožto území s nedostatečnou integrací do, v daném místě a čase dominujících, struktur, procesů a systémů (Novotná, 2005).

1 Cíle a metodika

1.1 Cíle

Jedním z hlavních cílů této bakalářské práce je porovnávání krajů České republiky v jejich přístupech k rozvoji venkovských a periferních území. K řešení tohoto cíle jsem využil analýzu koncepčních dokumentů jednotlivých krajů České republiky, na základě které jsem vytvořil tabulku, ve které kraje porovnávám z hlediska existence dotačních programů pro rozvoj a obnovu venkova, finanční částky alokované venkovu a v neposlední řadě také z hlediska hlavních účelů a zaměření jednotlivých koncepčních dokumentů v rámci dotační politiky. Informace, zjištěné z dané tabulky dále rozepisují.

Mým dalším cíle bylo zjistit, zda mají kraje České republiky vymezené různé typy venkovských a periferních území a jak s nimi koncepčně pracují. K řešení jsem využíval zejména dotazník, který byl zaslán krajským úřadům, oficiální internetové stránky jednotlivých krajů a s nimi související strategické a koncepční dokumenty a v případě typologie území Ústeckého kraje jsem využil literární díla Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext (Hampl, 2005) a Komplexní organizace systému osídlení (Hampl & Müller, 1996).

V pořadí třetím cílem bylo zjistit, jaké jsou cíle a strategie krajských politik rozvoje venkova. Informace pro řešení tohoto cíle jsem čerpal opět zejména z oficiálních internetových stránek jednotlivých krajů České republiky, dotazníku, který byl zaslán krajským úřadům a v neposlední řadě také ze strategických a dotačních programů krajů.

Předposledním cílem bylo zjistit, jak kraje České republiky spolupracují s obcemi, městy, dobrovolnými sdruženími obcí a místními akčními skupinami. I k řešení tohoto cíle jsem využil zejména poznatky z oficiálních internetových stránek jednotlivých krajů České republiky a s nimi souvisejícími koncepčními dokumenty a dotazníku, který byl zaslán krajským úřadům.

Mým posledním cílem bylo zjistit, jaké jsou představy krajů České republiky o budoucí politice venkova v ČR. Ve výše zmíněných cílech práce používám k jejich řešení výhradně oficiální stránky jednotlivých krajů České republiky, jejich koncepční

dokumenty a dotazník, který byl zaslán krajským úřadům a jinak tomu není a v tomto případě.

Všechny cíle, vyjma prvního v pořadí řeším na bázi charakteristiky konkrétního cíle v rámci jednotlivých krajů.

1.2 Metodika

V rámci teoretické části jsem nejvíce využil Venkovský prostor a jeho oživení (Binek, a další, 2007), a to konkrétně pro charakteristiku venkova. Pro charakteristiku periférie jsem použil Problémy periferních oblastí (Novotná 2005). Co se týče dalších knižních zdrojů, důležitý pro mě byl Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext (Hampl, 2005) a Komplexní organizace systému osídlení (Hampl & Müller, 1996) při vymezování typologie území Ústeckého kraje.

Obsahová analýza strategických dokumentů krajů České republiky pro mne byla jednou z nejzásadnějších částí mé bakalářské práce, jelikož jsem díky jejich prostudování využil poznatky v praktické části pro řešení jednotlivých cílů. Neméně důležitý pro mne byl i dotazník, který se zaměřuje na jejich koncepční představy o tom, jak do budoucna rozvíjet venkovská a periferní území a jako roli v politice rozvoje venkova by měl hrát stát, kraj a další aktéři. Tento dotazník byl zaslán krajským úřadům, a velmi mi pomohl k řešení jednotlivých cílů. Na otázky, položené v dotazníku odpovědělo devět z třinácti oslovených krajů. Jelikož Ústecký kraj v době vypracovávání mé bakalářské práce neměl na svých oficiálních internetových stránkách zveřejněný finanční obnos, který poskytne venkovským oblastem v rámci svého programu pro obnovu venkova, byl jsem nucen absolvovat telefonický hovor s pověřenou osobou krajského úřadu Ústeckého kraje, která mi tuto informaci sdělila. Pro porovnání rozdílů mezi kraji České republiky v jejich přístupech k rozvoji venkovských a periferních území mi posloužila mnou zpracovaná tabulka, která obsahuje informace, díky kterým jsem byl schopen zjistit, zda mezi kraji existují rozdíly v této problematice.

2 Analýza strategických dokumentů krajů ČR a dotazníkového šetření

V této kapitole se zabývám analýzou strategických dokumentů jednotlivých krajů ČR a dotazníkovým šetřením, které bylo zasláno krajským úřadům. Vybrané poznatky dále rozepisují po jednotlivých krajích ČR.

Karlovarský kraj

Dle dotazníku, který byl zaslán krajským úřadům je patrné, že se Karlovarský kraj nikterak na rozvoj venkova jako takového příliš nezaměřuje, jelikož většina Karlovarského kraje nežije ve venkovských oblastech, nýbrž ve městech.

Z téhož dotazníkového šetření plyne, že pro malé a venkovské obce je určen krajský dotační titul Program obnovy venkova, který měl pro rok 2020 5 podprogramů. Celková alokace činila 30 000 000 korun českých (Kč), z nichž bylo vyčleněno 17 000 000 Kč na venkovskou zástavbu, občanskou vybavenost a venkovské prodejny. 5 000 000 Kč na komunikace, dalších 5 000 000 Kč na činnosti manažerů mikroregionů a MAS a v neposlední řadě 3 000 000 Kč na Hornický region Krušnohoří UNESCO.

Pro rok 2021 byl schválen program obnovy venkova za účelem podpory v oblasti výstavby, rekonstrukce a oprav infrastruktury a podpory možností zlepšení života na venkově. Rozpočet byl oproti roku 2020 snížen o 4 000 000 Kč, což nese za následek i sloučení podprogramu týkajícího se komunikací s programem pro podporu obcí s počtem obyvatel ne vyšších než 3 000 (odbor regionálního rozvoje Karlovarského kraje, 2021).

Podprogramy:

- 1) Obce se sídlem v územním obvodu Karlovarského kraje, které nemají více než 3 000 obyvatel. Podprogram je určen na obnovu a údržbu venkovské zástavby a občanské vybavenosti (odbor regionálního rozvoje Karlovarského kraje, 2021).
- 2) Obce se sídlem v územním obvodu Karlovarského kraje, které nemají více než 1 000 obyvatel. Podprogram je určen na spolufinancování nákladů na personál prodejny, případě prodejny, která je provozována obcí, nebo neinvestiční transfery podnikatelským subjektům v případě, že žadatel není provozovatelem

předmětné venkovské prodejny (odbor regionálního rozvoje Karlovarského kraje, 2021).

- 3) Mikroregiony, spolky a nadace s působností na území Karlovarského kraje. Podprogram je určen na činnost manažerů mikroregionů, spolků a nadací zejména na úhradu mzdových nákladů manažera (odbor regionálního rozvoje Karlovarského kraje, 2021).
- 4) Obce se sídlem v územním obvodu Karlovarského kraje, v jejímž katastrálním území se nachází Hornický region Erzgebirge/Krušnohoří zapsaný na Seznam světového dědictví UNESCO (odbor regionálního rozvoje Karlovarského kraje, 2021).

Dotiční program se přijímá od 1. 1. 2021 a daný subjekt, žádající o dotace musí vyplnit žádost a po jejím obdržení se na něj vztahují práva a povinnosti, které vyplývají z programu pro poskytování dotací (odbor regionálního rozvoje Karlovarského kraje, 2021).

S typologií obcí se v Karlovarském kraji nepracuje, program obnovy venkova je určen pro obce do určité velikosti.

Ani s typologií území (regionů) se prakticky nepracuje a nejsou vymezeny určité typy území z hlediska rozvojových problémů nebo příležitostí. Za výjimku lze považovat podprogram určený pro oblast Sokolovska, kde bude ukončena těžba uhlí. Nástrojem je RESTART, který je zaměřen na celý kraj, který byl zařazen mezi strukturálně postižené regiony.

Jak již bylo zmíněno, v Karlovarském kraji žije většina obyvatel ve městech, ale co se týče strategií kraje zaměřených na obce, je rozhodující dostupnost služeb (škola, lékař...) a samozřejmě kvalitní komunikace, dopravní dostupnost do blízkého města a internetové pokrytí.

V dnešní době je prakticky vyloučeno sdružování jednotlivých obcí, a proto by Karlovarský kraj rád kladl důraz na sdružování v rámci místních akčních skupin (MAS) a mikroregionů a spolupráce by měla být intenzivnější.

Karlovarský kraj si je vědom všeobecně nedostatečné koordinace v rámci politiky regionálního rozvoje, a to nejen té vertikální ale i té horizontální. Jako řešení vidí zejména Komunitně vedený místní rozvoj (CLLD) a jeho iniciativu.

Pro kvalitnější politiku v oblasti rozvoje venkova je třeba investování dostatečného objemu prostředků.

Ústecký kraj

Ústecký kraj disponuje programem obnovy venkova, který naplňuje strategii rozvoje Ústeckého kraje do roku 2027. Za cíle lze považovat zvýšení životaschopnosti venkova, stabilizaci vybavenosti venkovských a periferních území a zlepšené předpoklady pro ekonomický a společenský rozvoj venkovských a periferních oblastí zajištěním dostupnosti a zvýšením kvality veřejných služeb a zlepšením životního prostředí (Červinková, 2020).

Ideálním stavem by bylo, aby se obyvatelé venkova a samosprávy obcí vlastními silami snažili o harmonický rozvoj zdravého životního venkovského prostředí, udržovali přírodní a kulturní hodnoty venkovské krajiny a rozvíjeli ekologicky nezávadné hospodářství. Ústecký kraj chce tyto subjekty podpořit v oblasti organizační a ekonomické (Červinková, 2020).

Konkrétní zaměření spočívá zejména v rozvoji ekonomických, sociálních, kulturních a vzdělávacích aktivit, které rozšíří nabídku pracovních příležitostí a možnosti obživy ve venkovských oblastech a povedou k vyšší diverzifikaci venkovské ekonomiky, zvýší úroveň vzdělanosti a kvalitu společenského života. Neméně důležité je zhodnocení kulturně historického potenciálu obcí a zachování krajiny a kvalitního přírodního prostředí jako předpokladu pro rozvoj cestovního ruchu. V neposlední řadě nelze vynechat koncepční rozvoj obcí na základě rozvojových dokumentů obcí či mikroregionů a realizací vzájemně provázaných akcí (Červinková, 2020).

V praxi poskytování účelových dotací zabezpečuje Ústecký kraj od roku 2004 v rámci svého rozpočtu po projednání v Radě Ústeckého kraje a schválení Zastupitelstvem Ústeckého kraje. Pro posouzení žádosti obcí a zpracování návrhů na poskytnutí účelových dotací schválilo Zastupitelstvo Ústeckého kraje jako svůj pracovní orgán Pracovní skupinu Programu obnovy venkova Ústeckého kraje. Skupina je složena z 13 starostů obcí a předsedou je starosta obce, která do daného programu nemůže podávat žádost (Červinková, 2020).

Za období 2009-2020 bylo vydáno na 2 107 projektů celkovou částkou 382 000 000 Kč (Červinková, 2020).

S venkovským územím je též spjata problematika integrovaného rozvoje. Tento typ rozvoje vyžaduje mezioborový přístup a schopnost koordinovat jednotlivé obory tak, aby směřovali ke společnému cíli. Integrovaný rozvoj je chápán jakožto rozvoj, který je společný všem v dané obci. Zaměřuje se na společenství, které se formuje uvnitř obce, na hodnotový systém a sounáležitost (Kadraba, 2020).

Pro Ústecký kraj je venkov jednou z priorit, proto se zapojuje do projektu s názvem IKM Communitas, který je řešen v rámci Institutu kritického myšlení a jeho Programu Integrovaného rozvoje obce. Cílem projektu jest ověřit v modelových obcích inovativní přístup k rozvoji venkovské obce, který akcentuje odpovědnost za její sociální a kulturní obraz (Kadraba, 2020).

Plzeňský kraj

Program stabilizace a obnovy venkova Plzeňského kraje 2021 byl schválen Radou Plzeňského kraje 30. 12. 2020. Účelem tohoto programu je poskytnutí dotací na pořízení, technické zhodnocení, stavební úpravy, rekonstrukce nebo opravy hmotného nemovitého majetku, technické infrastruktury obcí a v neposlední řadě také na zpracování nového územního plánu.

Žadatelem o dotace může být obec do 2 000 obyvatel a ostatní obce pro svou místní část do 500 obyvatel. Výše dotace se pohybuje od 100 000 Kč do 500 000 Kč pro obce do 1 000 obyvatel, pro obce nad 1 000 obyvatel je tato částka 100 000 Kč – 300 000 Kč.

Co se týče žadatelů o dotace na zpracování nového územního plánu, musí se jednat o obec do 2 000 obyvatel, která ještě nečerpala dotaci z programu na pořízení územního plánu. Výše dotace je maximálně 250 000 Kč (pro tzv. „brdské“ obce až 400 000 Kč) (Baxa, 2021).

Středočeský kraj

Středočeský kraj navázal na program podpory venkova 2017–2020 programem pro poskytování dotací na rozvoj obcí do 2 000 obyvatel ze Středočeského Fondu obnovy venkova. Program je schválen na roky 202–2024 a celkový objem finančních prostředků vyčleněných z rozpočtů kraje po celou dobu platnosti činí 578 000 000 Kč (Oddělení dotací a přípravy strategických projektů, 2021).

Účelem této dotace je rozvoj obcí a měst do 2 000 obyvatel, a také rozvoj jejich činností v souladu se Strategií rozvoje územního obvodu Středočeského kraje. Dotaci lze poskytnout na projekty, které splňují účel vymezený tímto programem. Jedná se výhradně o projekty na výstavbu, rekonstrukci, modernizaci a opravy veřejné infrastruktury v následujících oblastech podpory: dopravní infrastruktura, technická infrastruktura, občanské vybavení a veřejná prostranství (Oddělení dotací a přípravy strategických projektů, 2021).

Jihočeský kraj

V současné době má Jihočeský kraj vymezený program, který se týká výhradně venkova a nese název Program obnovy venkova Jihočeského kraje v roce 2021 (Odbor regionálního rozvoje, územního plánování a stavebního řádu, 2020). Venkov jako takový je částečně řešen v programu Jihočeského kraje pro roky 2021–2027 (BDO Advisory s.r.o., 2019).

Cílem Programu obnovy venkova Jihočeského kraje v roce 2021 je zejména hospodářský rozvoj obcí, stavební obnova obytných a hospodářských objektů, obnova a výstavba občanského vybavení, dopravní a technické infrastruktury, péče o krajinu a veřejné prostranství. Oprávněným žadatelem o dotaci je obec, nacházející se na území Jihočeského kraje. Celková finanční alokace pro roky 2021 a 2022 by měla být 110 000 000 Kč (Odbor regionálního rozvoje, územního plánování a stavebního řádu, 2020).

Významnou oblastí, do které je venkov zapojen v programu Jihočeského kraje je dopravní dostupnost. Cílem je rozvíjet integrovaný dopravní systém, aby byl možný všeobecně komfortní přestup u stejného nástupiště veřejné dopravy. Co se vyloženě venkova týče, plánuje se posílit autobusová doprava v malých obcích (BDO Advisory s.r.o., 2019).

Velmi významné jsou pro rozvoj venkova v Jihočeském kraji místní akční skupiny, kterých zde nalezneme aktuálně 16. Jelikož se dá téměř celý kraj brát jako venkovský, a navíc není příliš bohatý na nerostné suroviny, práce MAS se zde týká výhradně rozvoje venkova zejména v oblasti zemědělství, ale také získávání finanční podpory z Evropské unie nebo z národních dotačních programů. MAS také zpracovávají Strategie komunitně vedeného místního rozvoje, dle kterých je jedním z hlavních cílů koordinace přípravných i realizačních aktivit, které by následně

vedly k zajištění udržitelného regionálního rozvoje na místní úrovni (BDO Advisory s.r.o., 2019).

Slabou stránkou jihočeského venkova je jistě špatná dostupnost zdravotních služeb, a to právě především ve venkovských a příhraničních oblastech kraje. V rámci programu Jihočeského kraje je příležitostí pro řešení tohoto problému motivace poskytovatelů k zajištění především primární zdravotní péče ve venkovských a příhraničních oblastech kraje (BDO Advisory s.r.o., 2019).

Liberecký kraj

Liberecký kraj má aktuálně jak program obnovy venkova, tak program rozvoje celého kraje, kde i venkov hraje svou roli (Odbor regionálního rozvoje a evropských projektů, 2020).

Co se týče programu obnovy venkova, jeho účelem je především obnova a údržba technické infrastruktury, venkovské zástavby a občanské vybavenosti, úprava veřejných prostranství, podpora vzdělávání a poradenství v oblasti rozvoje venkova a obnovy vesnice a zvýšení kvality života na venkově (Odbor regionálního rozvoje a evropských projektů, 2020).

Důvodem podpory je hlavně rozvoj venkovského území především v oblasti zvyšování kvality života na venkově jako nezbytného předpokladu pro eliminaci trendu vyliďňování venkova a udržování venkovské přírody a krajiny (Odbor regionálního rozvoje a evropských projektů, 2020).

Dotace jsou rozděleny do skupin:

- 1) obnova a údržba venkovské zástavby a občanské vybavenosti
- 2) komplexní úprava návsi a náměstí
- 3) obnova a zřizování veřejné zeleně – parky, aleje, sady
- 4) oprava a výstavba komunikací, chodníků, veřejného osvětlení, mostků, zálivů autobusové dopravy, parkovišť a zpevněných ploch
- 6) projekty na vzdělávání a poradenství v oblasti rozvoje venkova a obnovy vesnice
- 7) integrované projekty venkovských mikroregionů
- 9) válečné hroby

Celkový finanční objem určený pro tento program je 27 126 000 Kč, z čehož se 21 126 000 Kč vztahuje na skupiny 1-4 a 9, zbylých 6 000 000 Kč na skupiny 6 a 7 (Odbor regionálního rozvoje a evropských projektů, 2020).

Pardubický kraj

I Pardubický kraj vyhlásil pro rok 2021 dotační program pro obnovu venkova. Cílem tohoto programu je podpora území obcí a venkovských oblastí se sídlem v Pardubickém kraji v souladu s uvedenými cíli Programu rozvoje kraje 2012-2020. Důvodem podpory stanoveného účelu je rozvoj území venkovských oblastí a péče o potřeby obyvatelstva venkova na území Pardubického kraje (Odbor životního prostředí a zemědělství, 2020).

Účel, na který mohou být finanční prostředky poskytnuty:

1 – Obnova, údržba a pořízení obecního majetku v užívání obce.

To se vztahuje na obecní úřady, základní a mateřské školy, víceúčelová a kulturní centra pro volnočasové aktivity, knihovny, obytné budovy, hasičské zbrojnice, tělovýchovná zařízení, sportoviště, čekárny na zastávkách hromadné dopravy, drobné sakrální stavby a případné další stavby ve vlastnictví obce. Dále se dotační titul vztahuje na opravu, obnovu, výstavbu či rekonstrukci budovy nebo stavby. Dotační titul lze využít i na revitalizaci a obnovu veřejných prostranství, včetně mobiliáře, herní prvky pro dětská hřiště, techniku na údržbu zeleně, výměnu sloupů veřejného osvětlení a svítidel, rekonstrukce a modernizace místní komunikace v zájmu zajištění dostupnosti, opravu povrchu komunikací, opravu a výstavbu chodníků, odstavných ploch a parkovišť. V neposlední řadě lze dotační titul použít na zřízení sběrného místa nebo dvora pro odkládání odpadů, nákup sběrných nádob a kontejnerů, zařízení na drcení odpadu a výstavbu zpevněné plochy včetně oplocení.

Maximální výše dotace v jednotlivém případě může činit nejvýše 1 000 000 Kč v běžném roce, přičemž procentní podíl dotace na celkových nákladech může činit v případě obce do 100 obyvatel maximálně 100 % z celkových uznatelných výdajů, obce od 100 do 300 obyvatel maximálně 60 % z celkových uznatelných výdajů a obce od 300 obyvatel maximálně 50 % z celkových uznatelných výdajů (Odbor životního prostředí a zemědělství, 2020).

2 – Prodejny

Dotační titul lze použít za předpokladu, že je splněna alespoň jedna z následujících podmínek:

- Budova prodejny je v majetku obce, provozovatelem prodejny je obec
- Budova prodejny je v majetku obce, provozovatelem je podnikající fyzický nebo právnická osoba
- Budova je v majetku podnikající fyzické nebo právnické osoby, obec poskytuje příspěvek na provoz prodejny
- Budova je majetkem jiného vlastníka, provozovatelem je obec

Co se pojízdnych prodejen týče, musí být taktéž splněna alespoň jedna z následujících podmínek:

- Vozidlo pojízdne prodejny je v majetku obce, obec je provozovatel
- Vozidlo pojízdne prodejny je v majetku obce, provozovatelem je podnikající fyzická nebo právnická osoba
- Vozidlo pojízdne prodejny je v majetku podnikající fyzické nebo právnické osoby, obec poskytuje příspěvek na provoz prodejny
- Jedná se o nákup vozidla pojízdne prodejny

Maximální výše dotace v jednotlivém případě smí činit nejvýše 100 000 Kč, na tento účel lze poskytnout dotaci maximálně ve výši 50 % z celkových uznatelných výdajů v roce, který předchází roku podání žádosti (Odbor životního prostředí a zemědělství, 2020).

3 – Projekty venkovských mikroregionů a Projekty MAS

Předmětem podpory venkovských mikroregionů je realizace projektů, které přesahují možnosti a potřeby jedné obce nebo jejich význam a přínos zasahuje do více obcí. A předmětem podpory MAS jsou akce či projekty jako rekonstrukce, opravy a modernizace občanské vybavenosti, veřejného prostoru, sportovních zařízení, sakrálních staveb a péče o krajinu.

Maximální výše dotace může činit nejvýše 70 % uznatelných výdajů v běžném roce, přičemž musejí být splněny následující podmínky:

- V případě svazků obcí a mikroregionů může maximální výše dotace na všechny akce jednoho žadatele činit nejvýše 1 000 000 Kč.

- V případě MAS je dotace ovlivněna počtem obyvatel a rozlohou území MAS, přičemž minimální výše dotace na všechny akce jedné MAS činí 300 000 Kč (Odbor životního prostředí a zemědělství, 2020).

Celková alokace finančních prostředků na program obnovy venkova dle střednědobého rozpočtového výhledu činí cca 66 000 000 Kč (Odbor životního prostředí a zemědělství, 2020).

Královéhradecký kraj

Královéhradecký kraj taktéž disponuje programem obnovy venkova, přičemž bylo vyčleněno 53 000 000 Kč jakožto celkový objem finančních prostředků na účely tohoto programu (Mazurová, 2020).

V daném programu jsou vymezeny čtyři účely, na které může být dotace použita: občanská vybavenost, veřejná prostranství a infrastruktura; obnova památkového fondu; obnova a technické zajištění stávajících vodních nádrží; nakládání s odpady (Mazurová, 2020).

1) Občanská vybavenost, veřejná prostranství a infrastruktura

- Dotaci lze použít na pořízení, obnovu a údržbu občanské vybavenosti (včetně školních zahrad a místních knihoven), místních komunikací, technické a dopravní infrastruktury a komplexní úpravu veřejných prostranství
- Rozmezí dotace pro tento účel je 30 000 Kč – 1 500 000 Kč (Mazurová, 2020).

2) Obnova památkového fondu

- V tomto případě lze dotaci využít na stavební obnovu nemovitých národních kulturních památek, nemovitých kulturních památek a staveb umístěných v památkové rezervaci nebo památkové zóně, restaurování movitých památek a umělecko-řemeslných děl prohlášených za kulturní památku či národní kulturní památku a v neposlední řadě také na podporu památek místního charakteru
- Rozmezí dotace pro tento účel je 30 000 Kč – 500 000 Kč (Mazurová, 2020).

3) Obnova a technické zajištění stávajících vodních nádrží

- Důvodem podpory stanoveného účelu je zajištění realizace a obnovy prostor pro akumulaci povrchových vod ke zlepšení malého vodního cyklu, pro zlepšení prostředí obce, prostřednictvím zpracování projektové dokumentace pro stavební řízení, dokumentace skutečného provedení stavby, zjednodušené dokumentace nebo na realizaci obnovy stávajících vodních nádrží v katastru žadatele o dotaci.
- Rozmezí dotace pro tento účel je 30 000 Kč – 500 000 Kč (Mazurová, 2020).

4) Nakládání s odpady

- Důvodem podpory v tomto případě je předcházení vzniku odpadů, snižování měrné produkce odpadů zvýšením účinnosti odděleného sběru a materiálového využití odpadů (projekční příprava či realizace opatření a aktivit v oblasti odpadového hospodářství obcí vycházející z příslušné legislativy a prováděcích předpisů v oblasti nakládání s komunálními odpady a směřující k naplnění cílů závazné části Plánu odpadového hospodářství Královéhradeckého kraje.
- Rozmezí dotace pro tento účel je 30 000 Kč – 200 000 Kč (Mazurová, 2020)

Kraj Vysočina

Kraj Vysočina disponuje programem obnovy venkova pro rok 2021, který se týká zejména podpory venkovských obcí a sídel v obnově jejich majetku. Celkový objem finančních prostředků je 70 000 000 Kč. Program je vázán na strategii rozvoje Kraje Vysočina, konkrétně se jedná o prioritní oblast číslo 4: Zdravé životní prostředí a udržitelný venkov, opatření 4,1: Obnova a rozvoj venkovského prostoru (Vichr & Hrůza, 2021).

Jedním z hlavních účelů tohoto programu je zkvalitnění životních podmínek v oblastech venkova a tím i zabránění odlivu obyvatel venkovských území prostřednictvím zajištění kvalitní infrastruktury a služeb ve venkovských obcích a částech obcí a měst s venkovským charakterem (Vichr & Hrůza, 2021).

V rámci Strategie rozvoje Kraje Vysočina nalezneme ještě jeden program týkající se venkova, a to Venkovské služby 2021, což je program na podporu

projektů v oblasti zachování veřejných služeb na venkově. Celkový objem finančních prostředků na tento projekt činí 7 000 000 Kč (Hrůza & Vichr, 2021).

Účelem poskytovaných finančních prostředků je podpora obcí s cílem zachování dostupnosti vybraných služeb na jejich území. Kraj Vysočina je krajem s velkým počtem malých obcí, kdy mnohé služby pro veřejnost, které jsou na území těchto obcí provozovány, nejsou rentabilní. Tyto služby jsou provozovány nejčastěji přímo obcí, potažmo dalším subjektem, kdy často platí, že tento subjekt přenáší část nákladů týkající se jejich provozu na obec. Ačkoli jsou tyto služby místními občany v některých obcích stále méně využívány, existuje poměrně velká skupina obyvatel, pro které neexistuje alternativní náhrada, a nemohou tyto služby využít v nejbližších větších obcích či městech. Cílem programu je také udržení rozsahu vybraných služeb v oblasti cestovního ruchu z důvodu zachování turistické atraktivity venkova (Hrůza & Vichr, 2021).

Jihomoravský kraj

Jihomoravský kraj taktéž disponuje programem, jenž se zabývá rozvojem venkova a nese název Dotační program Podpora rozvoje venkova v Jihomoravském kraji pro rok 2021 (Odbor regionálního rozvoje, 2021).

Program byl schválen radou Jihomoravského kraje 13. 1. 2021 a celkový objem finančních prostředků vyčleněných na program činí 48 000 000 Kč. Cílem tohoto dotačního programu je zachovat základní funkce na venkově s ohledem na zlepšení kvality života. Zejména cílí na podporu údržby venkovské zástavby v majetku obcí s důrazem na podporu obnovy občanské vybavenosti a bezpečnosti obyvatel na komunikacích (Odbor regionálního rozvoje, 2021).

Dotační program vychází ze dvou koncepčních dokumentů (Odbor regionálního rozvoje, 2021):

- Strategie rozvoje JMK
 - o Priorita 4: Dlouhodobá životaschopnost znevýhodněných částí kraje
 - Opatření 4.1: Zachování dostupnosti veřejných služeb
 - Opatření 4.2: Posílení kvality a kompetence místní samosprávy a místních iniciativ
 - Opatření 4.4: Modernizace infrastruktury
 - Opatření 4.5: Zemědělství a péče o krajinu

- Program rozvoje Jihomoravského kraje 2018–2021
 - o Priorita 2: Zajištění kvality života obyvatel
 - Opatření 2.5: Udržení služeb na venkově
 - Opatření 2.6: Zkvalitnění činnosti veřejné správy

Program Podpora rozvoje venkova v Jihomoravském kraji pro rok 2021 zahrnuje celkem 3 dotační tituly (další 4 nebyly vyhlášeny) (Odbor regionálního rozvoje, 2021):

- Dotační titul 1: Výstavba, obnova a údržba venkovské zástavby a občanské vybavenosti
 - o Orientační limit činí 21 100 000 Kč, minimální výše na jednu akci činí 25 000 Kč a maximální 250 000 Kč.
 - o O dotaci mohou žádat obce s méně než 3000 obyvateli.
 - o Dotační titul 1 podporuje výdaje na výstavbu, obnovu a údržbu venkovské zástavby a občanské vybavenosti, jedná se o základní a mateřské školy včetně zázemí a hřišť, víceúčelová a kulturní centra pro volnočasové aktivity, obecní úřady, samostatná tělovýchovná a sportovní zařízení, sportoviště (vyjma dětských hřišť a hřišť při ZŠ a MŠ), zdravotnická zařízení a zařízení sociální péče, obchody a služby a čekárny na zastávkách hromadné dopravy.

- Dotační titul 2: Podpora vybraných aktivit místních akčních skupin
 - o Orientační limit jest 1 900 000 Kč, minimální výše dotace na jednu akci činí 25 000 Kč a maximální 100 000 Kč.
 - o O dotaci mohou žádat místní akční skupiny
 - o Dotační titul 2 podporuje výdaje na aktivity místních akčních skupin: propagace regionálních výrobků formou značek vztahujících se k místnímu regionu, a také podporuje aktivity spojené s realizací malých projektů vedoucích k podpoře místní produkce prezentované místní značkou.

- Dotační titul 4: Opravy místních komunikací a zvýšení bezpečnosti obyvatel v dopravě

- Orientační limit je 25 000 000 Kč, minimální výše dotace na jednu akci činí 25 000 Kč a maximální 250 000 Kč.
- O dotaci mohou žádat obce s méně než 3 000 obyvateli.
- Dotační titul 4 podporuje výdaje na opravu komunikací zařazených do Pasportu místních komunikací, chodníky, odstavné plochy, vjezdy, případně další prvky v přidruženém prostoru komunikací a stezky pro pěší, bezpečné přechody pro chodce včetně osvětlení a osvětlení veřejných prostranství a komunikací.

Olomoucký kraj

Hlavním nástrojem krajské samosprávy v rozvoji venkova Olomouckého kraje je Program obnovy venkova Olomouckého kraje, který se zaměřuje na podporu budování a obnovy infrastruktury obce, realizaci integrovaných projektů venkovských mikroregionů a na podporu zpracování územně plánovací dokumentace (Odbor strategického rozvoje kraje, 2020).

Cílem krajské samosprávy, který je také obsažen ve výše uvedené koncepci, je podpora a rozvoj regionálních značek, které poskytují místním výrobcům marketingovou podporu a zákazníkům garanci kvality. Se značkami je možnost se setkat především na významných akcích Olomouckého kraje nebo na farmářských trzích (Odbor strategického rozvoje kraje, 2020).

Nejen v rámci Programu obnovy venkova Olomoucký kraj podporuje rozvoj a fungování mikroregionů a místních akčních skupin. Tyto subjekty se snaží o rozvoj svého území a jsou iniciátory mnoha projektů, které zajišťují vyšší kvalitu života obyvatel na venkově (Odbor strategického rozvoje kraje, 2020).

Program obnovy venkova Olomouckého kraje, jehož cílem je podpora zlepšení kvality života venkovských oblastí, zvýšení atraktivity a dostupnosti území obcí se sídlem v Olomouckém kraji ve veřejném zájmu a v souladu s cíli Olomouckého kraje, obsahuje celkem 4 dotační tituly: Program budování a obnovy infrastruktury obce, Program zpracování územně plánovací dokumentace, Podpora přípravy projektové dokumentace, Podpora venkovských prodejen, (program Rekonstrukce a oprava kulturních domů nebyl vyhlášen) (Odbor strategického rozvoje kraje, 2021).

Dotační titul 1: Podpora budování a obnovy infrastruktury obce

- Důvodem vyhlášení dotačního titulu je podpora realizace investičních a neinvestičních akcí obcí do 1 500 obyvatel v územním obvodu Olomouckého kraje.
- Účelem je pak podpora investičních a neinvestičních akcí obcí zaměřených na následující aktivity:
 - A) výstavba, rekonstrukce, oprava místních komunikací, chodníků a součástí místních komunikací
 - B) výstavba, rekonstrukce, oprava staveb ve vlastnictví obce
 - C) výstavba, rekonstrukce, oprava veřejného osvětlení a veřejného rozhlasu
 - D) příprava a realizace protipovodňových opatření
 - E) komplexní úprava veřejného prostranství obce včetně obnovy a zřizování veřejné zeleně
 - F) kombinace výše uvedených aktivit
- Předpokládaný celkový objem peněžních prostředků vyčleněných na dotační titul 1 je 33 000 000 Kč z celkových 40 000 000 Kč vyčleněných na daný program.
- Minimální výše dotace na jednu akci činí 50 000 Kč, maximální pak 500 000 Kč.

Dotační titul 2: Podpora zpracování územně plánovací dokumentace

- Důvodem vyhlášení dotačního titulu je podpora zpracování územně plánovací dokumentace obcí do 2 000 obyvatel v územním obvodu Olomouckého kraje.
- Účelem je pak podpora zpracování územně plánovací dokumentace obce, která bude v souladu se zákonem o územním plánování a stavebním řádu. Konkrétně se jedná o tyto jednotlivé body:
 - A) zpracování územního plánu
 - B) zpracování návrhu a úprav návrhů územního plánu podle stavebního zákona včetně odůvodnění a vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území, včetně vyhodnocení vlivů na životní prostředí
 - C) zpracování změny územního plánu jen pokud byla vyvolána objektivními změnami v území, včetně vyhotovení úplného změni
 - D) pořízení úplného znění po změnách územního plánu
 - E) zpracování regulačního plánu obce

- Předpokládaný celkový objem finančních prostředků vyčleněný na dotační titul 2 je 1 000 000 Kč z celkových 40 000 000 vyčleněných na daný program
- Minimální výše dotace na jednu akci činí 40 000 Kč, maximální pak 200 000 Kč.

Dotační titul 3: Podpora přípravy projektové dokumentace

- Důvodem vyhlášení dotačního titulu je podpora vypracování projektové dokumentace obcí do 500 obyvatel v územním obvodu Olomouckého kraje
- Účelem je podpora vypracování projektové dokumentace, včetně samostatných studií, nezbytné pro realizaci plánovaného záměru obce, který je v souladu s pravidly pro podávání žádostí o poskytování dotací v rámci krajských, národních a evropských programů. Obec může financovat realizaci plánovaného záměru na základě vypracované projektové dokumentace také výhradně z vlastních zdrojů.
- Předpokládaný celkový objem peněžních prostředků vyčleněných na tento dotační titul je 3 000 000 z celkových 40 000 000 vyčleněných na celý program.
- Minimální výše dotace na jednu akci činí 50 000 Kč, maximální pak 300 000 Kč.

Dotační titul 5: Podpora venkovských prodejen

- Důvodem vyhlášení dotačního titulu je podpora udržitelného rozvoje venkova související se zachováním poskytování služeb a zlepšením kvality života obyvatel v malých obcích v územním obvodu Olomouckého kraje.
- Účelem vyhlášeného dotačního titulu je podpora malých obcí na částečné krytí výdajů spojených se zachováním provozu prodejen s cílem podpořit zachování dostupnosti služeb a kvality života obyvatel v malých obcích v územním obvodu Olomouckého kraje.
- Žadatelem o dotaci může být pouze obec do 500 obyvatel a obec od 501 do 1 000 obyvatel pro svou místní část v územním obvodu Olomouckého kraje
- Předpokládaný celkový objem peněžních prostředků vyčleněných na tento dotační titul je 3 000 000 Kč ze celkových 40 000 000 vyčleněných na celý program.
- Minimální výše dotace na jednu činnost je 20 000 Kč, maximální pak 100 000 Kč.

Zlínský kraj

Zlínský kraj vyhlásil Program na podporu obnovy venkova pro rok 2021, přičemž předpokládaná částka vynaložena na tento program je 40 081 000 Kč (Odbor strategického rozvoje kraje, 2020).

Cílem tohoto programu je obnova a zachování specifických hodnot venkovského prostoru podporou projektů, které by měly směřovat k obnově a údržbě obecního majetku, zpracování územních plánů, ochraně životního prostředí, odstraňování disparit znevýhodněného regionu a rozvoj sítě dálkových a regionálně významných cyklotras ve Zlínském kraji (Odbor strategického rozvoje kraje, 2020).

Důvodem podpory je spolufinancování aktivit, které směřují k obnově a rozvoji obecního majetku a zároveň nejsou podporovatelné v rámci kohezní politiky 2014+, přičemž realizace těchto aktivit je prioritou obce, bariérou jejího rozvoje a velkou zátěží pro obecní rozpočet (Odbor strategického rozvoje kraje, 2020).

V rámci uvedeného programu jsou očekávány následující dopady: zlepšení stavu obecního majetku v oblasti místních komunikací, sportovních a kulturních zařízení, včetně prostor využívaných místními spolky, rozvoj území v souvislosti s pořízením a změnou územních plánů, ochranou životního prostředí využitím materiálů a výrobků z recyklovaných odpadů, podporou specifických projektů znevýhodněného území MAS Hříběcí hory a zvýšení atraktivity území kraje zlepšením dostupnosti jeho území a podpora turistického ruchu prostřednictvím realizace sítě dálkových a regionálně významných cyklistických tras (Odbor strategického rozvoje kraje, 2020).

Program zahrnuje celkem 5 dotačních titulů: Projekty na obnovu obecního majetku, Projekty na zpracování územního plánu, Projekty na ochranu životního prostředí, Projekty na obnovu a rozvoj znevýhodněných území, Projekty na podporu cyklistiky (Odbor strategického rozvoje kraje, 2020).

- Dotační titul 1: Projekty na obnovu obecního majetku
 - o Opatření 1.1: Rekonstrukce, modernizace a výstavba místních komunikací na pozemcích v majetku obce, popřípadě v majetku kraje
 - Slouží k výstavbě místních pěších komunikací podél silnic a v neposlední řadě k rekonstrukci a modernizaci místní komunikace, včetně výstavby veřejného parkoviště, obratiště, v zájmu zajištění dostupnosti služeb občanské vybavenosti či

odstranění nebezpečných míst a napojení na hlavní komunikační tahy.

- Opatření 1.2: Rekonstrukce, oprava, rozšíření a výstavba objektů a areálů sloužících jako sportovní nebo kulturní zařízení či dětská hřiště na pozemcích v majetku obce
 - Slouží k rekonstrukci, opravě a rozšíření objektů sportovních zařízení včetně zázemí a také na rekonstrukci, opravu a výstavbu sportovních či kulturních areálů a dětských hřišť.
- Opatření 1.3: Rekonstrukce a oprava objektů občanské vybavenosti zaměřených na poskytování kulturních a volnočasových služeb v obci
 - Slouží k rekonstrukci a opravě objektů sloužících volnočasovým a kulturním aktivitám
- Celková předpokládaná částka pro dotační titul 1 je 11 189 000 Kč.
- Minimální výše dotace na jeden projekt činí 50 000 Kč a maximální 1 000 000 Kč.
- O dotaci mohou žádat obce Zlínského kraje do 1 000 obyvatel
- Dotační titul 2: Projekty na zpracování územních plánů
 - Opatření 2.1: Zpracování návrhu územního plánu obcí
 - Určeno pro obce, které nemají územní plán nebo které mají územní plán zpracovaný dle zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, nebo je potřeba zpracování návrhu územního plánu vyvolána požadavkem státní správy nebo činností (např. změna nadřazené dokumentace, změna v důsledku komplexních pozemkových úprav v obci, změna oborové koncepce dotčeného orgánu atd.) nebo zpracování návrhu územního plánu formou úpravy stávající územně plánovací dokumentace.
 - Opatření 2.2: Zpracování změny územního plánu vyvolané požadavkem nebo činností státní správy
 - Změna nadřazené dokumentace, změna v důsledku komplexních pozemkových úprav v obci, změna oborové koncepce dotčeného orgánu atd.

- Celková předpokládaná částka vyčleněná na realizaci dotačního titulu 2 činí 1 000 000 Kč (s čerpáním v roce 2022).
- Minimální výše dotace na jeden projekt činí 50 000 Kč, maximální 250 000 Kč.
- O dotaci mohou žádat obce Zlínského kraje do 2 000 obyvatel.
- Dotační titul 3: Projekty na ochranu životního prostředí
 - Podporované aktivity:
 - Vybudování a revitalizace stanovišť určených k umístění kontejnerů na separovaný sběr odpadů s využitím materiálů a výrobků z recyklovaných odpadů.
 - Pořízení obecního mobiliáře, přístřešků a úprava ploch s využitím materiálů a výrobků z recyklovaných odpadů
 - Pořízení herních prvků do základních a mateřských škol a vybavení sportovišť s využitím materiálů a výrobků z recyklovaných odpadů
 - Celková předpokládaná částka vyčleněná na realizaci titulu činí 1 000 000 Kč.
 - Minimální výše dotace na jeden projekt je 50 000 Kč, maximální 250 000 Kč.
 - O dotaci mohou žádat obce Zlínského kraje do 2 000 obyvatel.
- Dotační titul 4: Projekty na obnovu a rozvoj znevýhodněných území
 - Znevýhodněným územím je území Morkovska, území místní akční skupiny Hříběcí hory s největším počtem obcí do 500 obyvatel, s nadprůměrným podílem nezaměstnaných obyvatel oproti průměru Zlínského kraje.
 - Podporované aktivity:
 - Obnova obecního majetku na pozemcích v majetku obce, popřípadě v majetku kraje.
 - Pořízení nemovitostí, včetně pozemku za účelem realizace kulturních a volnočasových aktivit v obci.
 - Celková předpokládaná částka vynaložená na tento dotační titul je 13 892 000 Kč.

- Minimální výše dotace na jeden projekt činí 50 000 Kč, maximální 2 000 000 Kč.
- O dotaci mohou žádat obce do 500 obyvatel na území Morkovska.
- Dotační titul 5: Projekty na podporu cyklistiky
 - Opatření 5.1: Zpracování projektové dokumentace na výstavbu dálkových a regionálně významných cyklistických stezek
 - Zhotovení projektové dokumentace stavby cyklistické stezky na území Zlínského kraje.
 - Opatření 5.2: Spolufinancování výstavby dálkových a regionálně významných cyklistických stezek
 - Spolufinancování výstavby cyklistických stezek na území Zlínského kraje, jejichž realizace je podpořena z národních či evropských dotačních zdrojů, a to způsobilých výdajů takto podpořených projektů
 - Celková předpokládaná částka vyčleněná na tento dotační titul je 13 000 000 Kč.
 - Minimální výše dotace na jeden projekt činí 50 000 Kč, maximální 10 000 000 Kč.
 - O dotaci mohou žádat obce Zlínského kraje a svazky obcí na území Zlínského kraje.

Moravskoslezský kraj

Moravskoslezský kraj disponuje programem na podporu venkovských oblastí s názvem Podpora obnovy a rozvoje venkova Moravskoslezského kraje 2021 (Odbor regionálního rozvoje, 2020).

Předpokládaný finanční obnos vyčleněný na tento program je 25 000 000 Kč (Odbor regionálního rozvoje, 2020).

Program obsahuje 2 dotační tituly, přičemž z celkové částky 25 000 000 Kč se na dotační titul 1 váže 23 000 000 Kč a na dotační titul 2 zbylé 2 000 000 Kč (Odbor regionálního rozvoje, 2020).

Cílem programu je:

- Podpora obnovy a rozvoje venkovských oblastí prostřednictvím poskytování investičních a neinvestičních dotací na realizaci rozvojových záměrů obcí

- Podpora venkovských mikroregionů prostřednictvím poskytování neinvestičních dotací na náklady spojené s činnostmi manažerů, kteří realizují projekty zaměřené na poradenství a vzdělávání v oblasti rozvoje venkova a obnovy vesnice, občanských aktivit a podporu komunitního života v obcích (Odbor regionálního rozvoje, 2020).

Dotační titul 1: Investiční a neinvestiční dotace pro obce do 3 000 obyvatel

- Stavební obnova a výstavba vybraných prvků venkovské zástavby, infrastruktury a občanské vybavenosti
 - o Jedná se o radnice, školy, mateřské školy, tělovýchovná, víceúčelová a multifunkční zařízení, kulturní, spolková a sportovní zařízení, zdravotnická zařízení, zařízení sociální péče, hasičské zbrojnice, požární nádrže, veřejné prostranství, veřejné osvětlení a veřejný rozhlas
- Rekonstrukce a výstavba místních komunikací, účelových komunikací, pro vodu propustných komunikací, včetně doprovodné silniční vegetace a dalších součástí a příslušenství, konkrétně:
 - o Všechny konstrukční vrstvy komunikací a krajnic, propustky, mostky, které jsou jejich nedílnou součástí, příkopy a jiná povrchová odvodňovací zařízení, zastávky a čekárny na zastávkách hromadné dopravy, a to včetně jejich infrastruktury, chodníky a parkoviště
- Opravy:
 - o Vybraných prvků venkovské zástavby, infrastruktury a občanské vybavenosti:
 - Radnice, školy, mateřské školy, tělovýchovná, víceúčelová a multifunkční zařízení, kulturní, spolková a sportovní zařízení, zařízení sociální péče, hasičské zbrojnice, požární nádrže, veřejná prostranství, veřejné osvětlení a veřejný rozhlas
 - o Místních komunikací, účelových komunikací, pro vodu propustných komunikací, včetně doprovodné silniční vegetace a dalších součástí a příslušenství, konkrétně:
 - Všechny konstrukční vrstvy vozovek a krajnic, propustky, mostky, příkopy a jiná povrchová odvodňovací zařízení, zastávky a čekárny na zastávkách hromadné dopravy, a to včetně jejich infrastruktury, chodníky, parkoviště

Dotační titul 2: neinvestiční dotace pro svazky obcí se sídlem na území Moravskoslezského kraje

- Projekty zaměřené na činnosti manažerů svazku obcí, kteří zajišťují aktivity zaměřené na vzdělávání, poradenství a výměnu zkušeností v oblasti rozvoje venkova a obnovy vesnice, přesahující možnost i potřeby obcí, zpravidla regionálního významu.
- Žadatelem o dotaci může být svazek obcí, tvořený obcemi v územním obvodu Moravskoslezského kraje

3 Rozdíly v přístupech krajů ČR k rozvoji venkovských a periferních území

V této kapitole porovnávám kraje České republiky, vybraných kritérií v podpoře venkovských a periferních oblastí. K zjišťování rozdílů mezi kraji jsem využil poznatků ze strategických dokumentů jednotlivých krajů.

Tabulka č. 1: Porovnání krajů České republiky na základě vybraných ukazatelů

Kraje České republiky	Disponují samostatným programem pro obnovu a rozvoj venkova?	Finanční částka vyčleněná na rozvoj venkova	Hlavní zaměření jednotlivých programů.
Karlovarský kraj	ANO	26 000 000 Kč (pro rok 2021)	Venkovská zástavba, občanská vybavenost, činnosti manažerů mikroregionů
Ústecký kraj	ANO	26 000 000 Kč (pro rok 2021)	Stabilizace venkovských a periferních oblastí, kvalita veřejných služeb a veřejného prostranství
Plzeňský kraj	ANO	60 000 000 Kč (pro rok 2021)	Nemovitý majetek, technická infrastruktura, zpracování územního plánu
Středočeský kraj	ANO	578 000 000 Kč (pro roky 2021–2024)	Rozvoj obcí a měst do 2000 obyvatel, veřejná infrastruktura
Jihočeský kraj	ANO	110 000 000 Kč (pro roky 2021–2022)	Hospodářské objekty, občanská vybavenost, infrastruktura, dopravní

			dostupnost, péče o krajinu
Liberecký kraj	ANO	27 126 000 Kč (pro rok 2021)	Technická infrastruktura, venkovská zástavba, občanská vybavenost, veřejná prostranství, podpora poradenství
Pardubický kraj	ANO	66 000 000 Kč (pro rok 2021)	Obecní majetek, mikroregiony a MAS, prodejny
Královéhradecký kraj	ANO	53 000 000 Kč (pro rok 2021)	Občanská vybavenost, veřejná prostranství, infrastruktura, obnova památkového fondu, vodní nádrže, nakládání s odpady
Kraj Vysočina	ANO	70 000 000 Kč (pro rok 2021)	Obnova majetku, infrastruktura, služby
Jihomoravský kraj	ANO	48 000 000 Kč (pro rok 2021)	Venkovská zástavba, občanská vybavenost, bezpečnost na komunikacích
Olomoucký kraj	ANO	40 000 000 Kč (pro rok 2021)	Infrastruktura, projekty venkovských mikroregionů, regionální značky, územní plán, projektová dokumentace, venkovské prodejny
Zlínský kraj	ANO	40 081 000 Kč (pro rok 2021)	Obecní majetek, územní plán,

			ochrana životního prostředí, znevýhodněná území, cyklistika
Moravskoslezský kraj	ANO	25 000 000 Kč (pro rok 2021)	Venkovská zástavba, infrastruktura, občanská vybavenost, místní komunikace, svazky obcí

Zdroj: Vlastní zpracování dle informací ze strategických dokumentů krajů ČR (2021)

Z tabulky č. 1 vyplývá, že všechny kraje České republiky se věnují podpoře venkova, dokonce disponují i programy na podporu obnovy venkova. Některé kraje mají kromě samostatných programů na obnovu venkova navíc zahrnutý venkov i ve strategických dokumentech, týkajících se kraje jako takového.

Dle tabulky č. 1 největší rozdíly nalezneme ve finanční podpoře, kterou si jednotlivé kraje vyčlenily na podporu venkova. Co se týče programů na obnovu venkova, většina krajů, vyjma Středočeského a Jihočeského, vytvořili program na aktuální jeden kalendářní rok. V případě kraje Středočeského se jedná o období na roky 2021–2024, u kraje Jihočeského je program stanoven na období kalendářních roků 2021–2022. Nejvíce finančních prostředků pro podporu obnovy venkova vyčlenil kraj Středočeský, a to celých 578 000 000 Kč na období čtyř let. Pokud by se tato částka měla rozdělit rovnými díly, výsledkem by byla vyčleněná částka 144 500 000 Kč na jeden kalendářní rok. Na druhém místě v počtu alokovaných finančních prostředků pro podporu obnovy venkova by se pak umístil kraj Vysočina s částkou 70 000 000 Kč. O celé 4 000 000 Kč pak oproti Vysočině zaostává Pardubický kraj s částkou 66 000 000 Kč. Plzeňský kraj zaznamenal oproti předchozímu roku masivní snížení finanční částky na podporu venkova, a to takřka o polovinu. I tak se mu ale podařilo alokovat pro obnovu venkova 60 000 000 Kč. Kraj Jihočeský sice alokuje částku 110 000 000 Kč, avšak na 2 roky, což by teoreticky znamenalo částku 55 000 000 Kč na jeden rok, stále je ale v pořadí krajů na pátém místě z hlediska finanční částky na podporu venkova. Nejméně naopak alokuje kraj Moravskoslezský, konkrétně 25 000 000 Kč.

Dle tabulky č. 1 jsou rozdíly mezi kraji patrné i v cílech a účelech jednotlivých finančních podpor. Nejvíce se kraje věnují venkovské zástavbě, občanské vybavenosti, infrastruktuře technické i dopravní, nemovitým majetkům obcí a územnímu plánování. Dále pak místním komunikacím, svazkům obcí, životnímu prostředí, znevýhodněným územím, cyklistice, projektům mikroregionů, regionálním značkám, prodejnám, službám, veřejnému prostranství, památkám, dopravě a hospodářskému rozvoji obcí.

Co se týče venkovské zástavby, dle tabulky č. 1 ji Karlovarský kraj řeší ve svém programu tak, že o finanční podporu na obnovu a údržbu venkovské zástavby mohou žádat obce se sídlem na území Karlovarského kraje, které nemají více než 3000 obyvatel. Kraj Liberecký má taktéž ve svém programu cíl obnovy a údržby venkovské zástavby, přičemž se jedná o první, z celkových sedmi skupin tohoto programu, společně s obnovou a údržbou občanské vybavenosti. O dotace pak mohou žádat obce na území Libereckého kraje, kterým ve výsledku rovnice určující, jestli se jedná o venkovskou oblast či ne, vyšel koeficient nižší než 2100. Jihomoravský kraj ve svém programu cílí na podporu údržby venkovské zástavby v majetku obcí. Výstavba, obnova a údržba venkovské zástavby je hlavním předmětem prvního dotačního titulu v Programu rozvoje venkova v Jihomoravském kraji pro rok 2021, společně s výstavbou, obnovou a údržbou občanské vybavenosti. O tento typ dotace mohou žádat obce s méně než 3000 obyvateli, přičemž minimálně mohou obdržet 25 000 Kč a maximálně 250 000 Kč. I Moravskoslezský kraj ve svém programu na podporu venkovských oblastí řeší stavební obnovu a výstavbu vybraných prvků venkovské zástavby. Konkrétně je tato problematika řešena v dotačním titulu s názvem Investiční a neinvestiční dotace pro obce do 3 000 obyvatel, společně se stavební obnovou a výstavbou infrastruktury a vybraných prvků občanské vybavenosti. Zbýlých devět krajů ve svém programu řeší venkovskou zástavbu jen minoritně nebo vůbec.

Dle tabulky č. 1 řeší obnovu a údržbu občanské vybavenosti Karlovarský kraj stejně jako v případě venkovské zástavby jedním z podprogramů programu obnovy venkova. O dotaci mohou žádat obce se sídlem v územním obvodu Karlovarského kraje, které nemají více než 3000 obyvatel. Obce do 2 000 obyvatel se sídlem v územním obvodu si také mohou zažádat o dotaci s účelem rekonstrukce, modernizace či opravy občanské vybavenosti. Významným cílem Programu obnovy venkova Jihočeského kraje v roce 2021 je mimo jiné právě i obnova a výstavba občanského vybavení. Žádost o dotaci mohou podat obce se sídlem v územním obvodu Jihočeského

kraje. Liberecký kraj se obnově a údržbě občanské vybavenosti věnuje společně s obnovou a údržbou venkovské zástavby v první skupině programu obnovy venkova. Jak je již zmíněno v odstavci o venkovské zástavně, i o dotaci na obnovu a údržbu občanské vybavenosti mohou žádat obce s koeficientem nižším než 2100, který byl vypočítán dle rovnice. Královéhradecký kraj má ve svém programu obnovy venkova vymezeny čtyři účely, na které lze dotace poskytnout, přičemž první z nich se týká právě občanské vybavenosti, společně s veřejným prostranstvím a infrastrukturou. Dotaci lze použít na pořízení, obnovu a údržbu občanské vybavenosti. Občanskou vybavenost řeší Jihomoravský kraj, stejně jako venkovskou zástavbu v dotačním titulu 1 v programu s názvem Podpora rozvoje venkova v Jihomoravském kraji pro rok 2021. Zde se jedná výhradně o výstavbu, obnovu a údržbu. O tuto dotaci mohou žádat obce s méně než 3000 obyvateli. Jedním z opatření Dotačního titulu 1 v programu obnovy venkova Zlínského kraje je rekonstrukce a oprava objektů občanské vybavenosti. Slouží zejména k rekonstrukci a opravě objektů sloužících k volnočasovým a kulturním aktivitám. Moravskoslezský kraj se věnuje stavební obnově a výstavbě vybraných prvků občanské vybavenosti v dotačním titulu 1, který je součástí programu Podpora obnovy a rozvoje venkova Moravskoslezského kraje 2021. O dotaci mohou žádat obce se sídlem na území Moravskoslezského kraje, které zároveň mají méně než 3 000 obyvatel.

Co se týče infrastruktury, dle tabulky č. 1 se jí Plzeňský kraj věnuje ve svém Programu stabilizace a obnovy venkova Plzeňského kraje 2021, a to zejména té technické. O dotaci si v tomto případě mohou zažádat obce do 2 000 obyvatel a ostatní obce pro svou místní část do 500 obyvatel, přičemž výše dotace se pohybuje od 100 000 Kč do 500 000 Kč pro obce do 1 000 obyvatel. V případě obcí nad 1 000 obyvatel je tato částka 100 000 Kč – 300 000 Kč. Středočeský kraj řeší ve svém programu infrastrukturu dopravní i technickou, a to dotacemi pro obce do 2 000 obyvatel. Jedná se o účel výstavby, opravy, modernizace i rekonstrukce dopravní či technické infrastruktury. Obce Jihočeského kraje si též mohou zažádat o dotace na obnovu a výstavbu dopravní i technické infrastruktury. Obce Libereckého kraje s koeficientem menším než 2 100 mohou též žádat o dotace na obnovu a údržbu technické infrastruktury. Infrastruktura je řešena v programu obnovy venkova Královéhradeckého kraje u prvním účelu tohoto programu, společně s občanskou vybaveností a veřejným prostranstvím. Dotaci lze použít na pořízení, obnovu a údržbu technické a dopravní infrastruktury. Účelem programu kraje Vysočina je zajištění potřebné infrastruktury

venkovských oblastí. V koncepčním dokumentu Strategie rozvoje JMK je taktéž řešen bod s názvem Modernizace infrastruktury. V Programu obnovy venkova Olomouckého kraje je jedním z hlavních bodů podpora budování a obnova infrastruktury obcí. Konkrétně se jedná o dotační titul 1 a o tuto dotaci mohou žádat obce do 1 500 obyvatel v územním obvodu Olomouckého kraje. Celkově pro tento dotační titul Olomoucký kraj vyčlenil částku 33 000 000 Kč, minimální výše dotace na jednu akci je 50 000 Kč, maximální pak 500 000 Kč. Obce Moravskoslezského kraje s méně než 3 000 obyvateli mohou žádat o dotaci na obnovu a výstavbu vybraných prvků infrastruktury. Program obnovy venkova Olomouckého kraje je z části zaměřen na podporu realizace integrovaných projektů venkovských mikroregionů.

Dle tabulky č. 1 má hmotný nemovitý majetek své místo v Programu stabilizace a obnovy venkova Plzeňského kraje 2021. Konkrétně se jedná o jeho pořízení, technické zhodnocení, stavební úpravy, rekonstrukce a opravy a dotace je určena obcím do 2 000 obyvatel a ostatním obcím pro svou místní část do 500 obyvatel. Obnova, údržba a pořízení obecního majetku v užívání obce je řešena v programu pro obnovu venkova Pardubického kraje. Maximální výše dotace v jednotlivém případě může činit nejvýše 1 000 000 Kč. Jedním z hlavních cílů Programu na podporu obnovy venkova pro rok 2021 Zlínského kraje je právě obnova a údržba obecního majetku, konkrétně je této problematice věnován první dotační titul již zmiňovaného programu. O dotaci mohou žádat obce Zlínského kraje do 1 000 obyvatel, minimální výše dotace na jeden projekt je 50 000 Kč, maximální pak 1 000 000 Kč.

Dle tabulky č. 1 se Program stabilizace a obnovy venkova Plzeňského kraje 2021 zabývá také zpracováním nového územního plánu. Žadatelé o dotaci mohou být v tomto případě obce do 2 000 obyvatel a ostatní obce pro svou místní část do 500 obyvatel. Olomoucký kraj podporuje zpracování územně plánovací dokumentace dotačním titulem 2, který je součástí Programu obnovy venkova Olomouckého kraje. Žádat o dotaci mohou obce se sídlem v územním obvodu Olomouckého kraje do 2 000 obyvatel. Zlínský kraj má taktéž vymezený dotační titul, který se týká projektů na zpracování územních plánů. Tento dotační titul je určen pro obce, které nemají územní plán nebo které nemají územní plán zpracovaný dle zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, nebo je potřeba zpracování návrhu územního plánu vyvolána požadavkem státní správy nebo činnosti. O tuto dotaci mohou žádat obce

Zlínského kraje, které nemají více než 2 000 obyvatel. Minimální výše dotace na jeden projekt činí 50 000 Kč, maximální pak 250 000 Kč.

Dle tabulky č. 1 se opravě a výstavbě komunikací Liberecký kraj věnuje společně s opravou a výstavbou chodníků, veřejného, mostků, zálivů autobusové dopravy, parkovišť a zpevněných ploch v čtvrté skupině programu obnovy venkova. Konkrétně údržbě a obnově místních komunikací se věnuje Královéhradecký kraj v prvním účelu programu obnovy venkova, který je vymezen výhradně pro občanskou vybavenost, veřejná prostranství a infrastrukturu. Minimální výše dotace na jednotlivou akci je 30 000 Kč, maximální pak 1 500 000 Kč. Nejen na opravu, ale i na bezpečnost na místních komunikacích se ve svém programu zaměřuje kraj Jihomoravský. Konkrétně se jedná o dotační titul 4, kde mohou o dotaci žádat obce se sídlem na území Jihomoravského kraje s méně než 3 000 obyvateli. Jedním z účelů dotačního titulu 1, jenž je součástí Programu obnovy venkova Olomouckého kraje je výstavba, rekonstrukce a oprava místních komunikací, chodníků a součástí místních komunikací. Místním komunikacím se věnuje i kraj Zlínský, a to konkrétně v dotačním titulu 1, který je součástí programu na podporu obnovy venkova. Jedná se zejména o výstavbu místních pěších komunikací podél silnic a rekonstrukci a modernizaci místní komunikace. Kraj Moravskoslezský se komunikacím věnuje v programu na podporu venkovských oblastí, a to konkrétně v dotačním titulu 1. Jedná se o rekonstrukce a výstavbu místních komunikací, účelových komunikací, pro vodu propustných komunikací, včetně doprovodné silniční vegetace a dalších součástí a příslušenství, jako například rekonstrukce a výstavba konstrukčních vrstev komunikací a krajnic. Jedná se také o opravy místních, účelových a pro vodu propustných komunikací, včetně doprovodné silniční vegetace a dalších součástí a příslušenství.

Dle tabulky č. 1 projekty venkovských mikroregionů a projekty MAS podporuje ve svém programu Pardubický kraj. Předmětem podpory venkovských mikroregionů jsou realizace projektů, které přesahují možnosti a potřeby jedné obce nebo jejich význam a přínos zasahuje do více obcí. Co se týče MAS, jedná se o podporu akcí a projektů, jako například rekonstrukce, opravy a modernizace občanské vybavenosti, veřejného prostoru, sportovních zařízení, sakrálních staveb a péče o krajinu. Kraj Moravskoslezský má ve svém programu na podporu venkovských oblastí dotační titul, který se týká neinvestičních dotací pro svazky obcí se sídlem na území Moravskoslezského kraje. Podporuje tím projekty zaměřené na činnosti manažerů

svazku obcí, kteří zajišťují aktivity zaměřené na vzdělávání, poradenství a výměnu zkušeností v oblasti rozvoje venkova a obnovy vesnic. Žadatelem o dotaci může být svazek obcí, tvořený obcemi v územním obvodu Moravskoslezského kraje.

Dle tabulky č. 1 se ochraně životního prostředí, projektům na podporu cyklistiky a projektům na obnovu a rozvoj znevýhodněných území věnuje ve svém Programu na podporu obnovy venkova pro rok 2021 výhradně Zlínský kraj. Ochrana životního prostředí se věnuje konkrétně vybudováním a revitalizací stanovišť určených k umístění kontejnerů na separovaný sběr odpadů s využitím materiálů a výrobků z recyklovaných odpadů. Dále pořízením obecního mobiliáře, přístřešků a úpravou ploch s využitím materiálů a výrobků z recyklovaných odpadů a v neposlední řadě pořízením herních prvků do mateřských a základních škol a vybavením sportovišť s využitím materiálů a výrobků z recyklovaných odpadů. Znevýhodněným územím ve Zlínském kraji je Mokrovsko, které kraj podporuje dotacemi na projekty na obnovu obecního majetku a pořízení nemovitostí. Co se cyklistiky týče, Zlínský kraj ji podporuje zejména zpracováním projektové dokumentace na výstavbu dálkových a regionálně významných cyklistických stezek a spolufinancováním výstavby cyklistických stezek na území Zlínského kraje, jejichž realizace je podpořena z národních či evropských dotačních zdrojů.

Dle tabulky č. 1 se prodejnám i pojízdám ve svém programu obnovy venkova věnuje Pardubický kraj, přičemž maximální výše dotace v jednotlivém případě smí činit nejvýše 100 000 Kč. Olomoucký kraj také podporuje venkovské prodejny ve svém programu obnovy venkova, konkrétně v pátém dotačním titulu tohoto programu. Důvodem vyhlášení tohoto titulu je podpora udržitelného rozvoje venkova související se zachováním poskytovaných služeb a zlepšením kvality života obyvatel malých obcí v Olomouckém kraji. Účelem titulu je pak podpora malých obcí na částečné krytí výdajů spojených se zachováním provozu prodejen s cílem podpoření zachování dostupnosti služeb a kvality života obyvatel malých obcí v Olomouckém kraji. Tento dotační titul se týká obcí do 500 obyvatel a obcí od 501 do 1000 obyvatel pro svou místní část v územním obvodu Olomouckého kraje.

Dle tabulky č. 1 je v programu obnovy venkova Olomouckého kraje značná část zaměřena také na rozvoj a podporu regionálních značek, které poskytují místním výrobcům marketingovou podporu a zákazníkům garanci kvality.

Dle tabulky č. 1 se obnově památkového fondu ve svém programu obnovy venkova věnuje kraj Královéhradecký. Dotaci lze pak využít na stavební obnovu nemovitých národních kulturních památek, nemovitých kulturních památek a staveb umístěných v památkové rezervaci nebo památkové zóně. Dotace může být použita i na restaurování movitých památek a umělecko-řemeslných děl prohlášených za kulturní památku či národní kulturní památku. V neposlední řadě lze dotaci použít na podporu památek místního charakteru. Výše dotace na jednu akci je 30 000 Kč – 500 000 Kč.

Dle tabulky č. 1 se na dopravu jako takovou patrně nejvíce zaměřuje ve svém programu obnovy venkova Jihočeský kraj. Cílem je pak rozvíjet integrovaný dopravní systém, aby byl možný všeobecně komfortní přestup u stejného nástupiště veřejné dopravy. A co se týče malých obcí, cílem je posílení autobusové dopravy.

4 Koncepční práce s různými typy venkovských a periferních území

V této kapitole zjišťuji, zdali mají kraje ČR vymezené různé typy venkovských a periferních oblastí a jak s nimi koncepčně pracují. K řešení jsem využil poznatky z dotazníku, který byl zaslán krajským úřadům a informace ze strategických dokumentů krajů.

Karlovarský kraj

Z dotazníku, který byl zaslán krajským úřadům vyplývá, že Karlovarský kraj nikterak s typologií obcí neparcuje a nemá tak vymezené žádné konkrétní typy venkovských území.

Co se týče strategických dokumentů pro obnovu venkova, Karlovarský kraj má vymezené dotační programy pro obce do určité velikosti. Pro obce se sídlem v územním obvodu Karlovarského kraje, které nemají více než 3 000 obyvatel je určen podprogram na obnovu a údržbu venkovské zástavby a občanské vybavenosti. Obcím se sídlem v územním obvodu Karlovarského kraje, které nemají více než 1 000 obyvatel je určen podprogram na spolufinancování nákladů na personál prodejny, potažmo prodejny, kterou provozuje obec. Na neinvestiční transfery podnikatelským subjektům se podprogram vztahuje též, a to v případě, že žadatel není provozovatelem předmětné venkovské prodejny. Koncepčně pak Karlovarský kraj pracuje i s mikroregiony, spolky a nadacemi, přičemž se jim věnuje podprogram určený na činnost manažerů mikroregionů, spolků a nadací výhradně na úhradu mzdových nákladů manažera. Čtvrtý podprogram programu obnovy venkova Karlovarského kraje se pak zvlášť věnuje obcím se sídlem v územním obvodu Karlovarského kraje, v jejímž katastrálním území se nachází Hornický region Erzgebirge/Krušnohoří zapsaný na Seznam světového dědictví UNESCO (odbor regionálního rozvoje Karlovarského kraje, 2021).

Ústecký kraj

Ústecký má vymezené celkem čtyři typy území: mikroregiony, typ přírodní rekreační, typ výrobní a obslužný, typ výrobní venkovský a výrobní městský (Hampl, Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext, 2005).

Co se týče mikroregionů, ty jsou vymezeny výhradně na základě vazeb mezi střediskem a ostatními obcemi. Nejpodstatnější vazbou je pak dojížděka do zaměstnání, na základě které je identifikována struktura čtrnácti mikroregionu, přičemž platí, že minimální velikost celého regionu činí 15 000 obyvatel a minimální velikost zázemí činí 5 000 obyvatel (HAMPL & MÜLLER, Komplexní organizace systému osídlení, 1996).

Typ výrobní venkovský pak tvoří regiony Kadaň, Louny, Lovosice, Podbořany, Roudnice nad Labem a Žatec (HAMPL, Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext, 2005).

Plzeňský kraj

Dle dotazníku, který byl zaslán krajským úřadům je zřejmé, že v rámci koncepčních dokumentů, týkajících se venkova, Plzeňský kraj nikterak nevymezuje jednotlivé regiony, nýbrž se věnuje vyloženě obcím do určité velikosti. Pro obce do 2 000 obyvatel a pro ostatní obce pro svou místní část do 500 obyvatel je možnost čerpání dotací. Pro obce do 1 000 obyvatel se výše dotace pohybuje od 100 000 Kč do 500 000 Kč a pro obce nad 1 000 obyvatel od 100 000 Kč do 300 000 Kč. Tato finanční podpora je za účelem pořízení, technického zhodnocení, stavebních úprav, rekonstrukce či opravy hmotného nemovitého majetku a technické infrastruktury obcí (BAXA, 2021).

Obce do 2 000 obyvatel, které nečerpaly dotace z programu na pořízení územního plánu mohou požádat o dotaci v maximální výši 250 000 Kč (pro tzv. „brdské“ obce až 400 000 Kč), právě na zpracování nového územního plánu (BAXA, 2021).

Středočeský kraj

Dle dotazníku, který byl zaslán krajským úřadům bylo zjištěno, že Středočeský kraj má vymezené území podle Ministerstva pro místní rozvoj, které ale neodpovídá stavu a potřebám periferních oblastí Středočeského kraje. Specifické programy zaměřené na vymezené území však zatím nejsou k dispozici, i když se o nich uvažuje.

Co s týče programu podpory venkova, zaměřuje se na obce a města do 2 000 obyvatel a rozvoj jejich činností v souladu se Strategii rozvoje územního obvodu Středočeského kraje. Program byl vymezen na roky 2021–2024 a celkově zde kraj alokuje částku 578 000 000 Kč (Oddělení dotací a přípravy strategických projektů, 2021).

Jihočeský kraj

Jihočeský kraj dle dotazníku, který byl zaslán krajským úřadům vymezuje například hospodářsky slabé oblasti. Co se týče koncepcí a strategických dokumentů, ty se věnují obcím do určité velikosti.

V případě rekonstruování či opravy majetku obce se dotace týkají obcí do 2 000 obyvatel, případě obcí do 3 000 obyvatel, a to v případě, že akce bude realizována v části obce, ve které není sídlo žadatele a tato část obce má méně než 2 000 obyvatel (Odbor regionálního rozvoje, územního plánování a stavebního řádu, 2020).

Obce do 2 000 obyvatel mohou též žádat o dotace na úroky z úvěru, určeného na realizaci projektů k obnově a zřízení občanské vybavenosti, technické infrastruktury, zabezpečujícího komplexní úpravu veřejných prostranství, zeleně rybníků apod. Dále se dotace vztahuje na úroky z úvěru, poskytnutého na nákup pozemků a objektů nezbytných pro realizaci projektu nebo úroky z úvěru, který si žadatel bere na předfinancování realizace projektu v rámci jiných dotačních programů (Odbor regionálního rozvoje, územního plánování a stavebního řádu, 2020).

Liberecký kraj

V rámci strategie rozvoje Libereckého kraje 2021–2027 Liberecký kraj vymezil venkovské oblasti pomocí metodiky, kde hrají roli konkrétní ukazatele: počet obyvatel, hustota zalidnění, statut obce, podíl zastavěné plochy, počet pracovních příležitostí, dopravní obslužnost, technická infrastruktura, občanská vybavenost a institucionální vybavení. Každý jednotlivý prvek se zasadí do matematické rovnice, přičemž pokud výsledný koeficient bude nižší 2 100 bodů, jedná se o venkovskou oblast a pokud bude vyšší nebo roven 2 100 bodů, jedná se o oblast městskou. Účelem tohoto vymezení v rámci strategie rozvoje Libereckého kraje je nalezení co nejvíce odpovídajících regionů, které lze nazvat venkovskými. Pro takto vymezené obce a regiony je třeba následně zacílit podporu tak, aby přinesla řešení jejich specifických problémů a potřeb (Odbor regionálního rozvoje a evropských projektů, 2020).

Těmto vymezeným územím se kraj věnuje v rámci programu obnovy venkova i v programu rozvoje kraje jako takového (Odbor regionálního rozvoje a evropských projektů, 2020).

Pardubický kraj

Ve svých koncepčních dokumentech na podporu obnovy se Pardubický kraj věnuje spíše obcím do určité velikosti. Co se týče obnovy, údržby a pořízení obecního majetku v užívání obce, podporovány jsou obce jako takové, přičemž procentní podíl dotace na celkových nákladech může činit v případě obce do 100 obyvatel maximálně 100 % z celkových uznatelných výdajů. U obcí od 100 do 300 obyvatel se jedná o maximálně 60 % z celkových uznatelných výdajů a u obcí od 300 obyvatel maximálně o 50 % z celkových uznatelných výdajů (Odbor životního prostředí a zemědělství, 2020).

Pardubický kraj finančně podporuje i mikroregiony. Konkrétně se jedná o podporu realizace projektů, které přesahují možnosti a potřeby jedné obce nebo jejich význam a přínos zasahuje do více obcí. V případě svazků obcí a mikroregionů může maximální výše dotace na všechny akce jednoho žadatele činit nejvýše 1 000 000 Kč (Odbor životního prostředí a zemědělství, 2020).

Královéhradecký kraj

Z dotazníku, který byl zaslán krajským úřadům vyplývá, že se Královéhradecký kraj zaměřuje na hospodářsky a sociálně slabé oblasti a v rámci přidělování dotací analyzují každou jednotlivou obec kraje z pohledu několika ukazatelů. Za sociálně a hospodářsky slabou oblast je považováno Broumovsko, jakožto vnitřní periferie a Kopidlno, jakožto periferie vnitřní. Jednotlivé obce z těchto území jsou pak bodově zvýhodněny v rámci hodnocení jejich žádostí v programech, týkajících se venkova.

Kraj Vysočina

Kraj Vysočina nemá ve svých programech, týkající se podpory venkova vymezené určité typy území a věnuje se tak obcím a sídlům určité velikosti. Konkrétně se jedná obce do 1 500 obyvatel, kde může být projekt realizován kdekoli na území obce a obce nad 1 500 obyvatel, přičemž může být projekt realizován pouze v samostatné části obce. Tato část obce nesmí být stavebně propojena s mateřskou obcí (Vichr & Hrůza, 2021).

Jihomoravský kraj

Z dotazníku, který byl zaslán krajským úřadům vyplývá, že se ve svých strategických dokumentech Jihomoravský kraj v zásadě věnuje obcím do 3 000 a nemá v nich nikterak vymezené typy venkovských či periferních oblastí. V rámci žádostí o dotace však mohou být upřednostněny slabé oblasti, jimiž jsou obce na území ORP Hodonín, Kyjov, Veselí nad Moravou, Mikulov, Moravský Krumlov a Znojmo.

Olomoucký kraj

Z dotazníku, jenž byl zaslán krajským úřadům vyplývá, že v programu na podporu obnovy venkova Olomoucký kraj podporuje obce do 1 500 obyvatel a nikterak nevymezuje typy venkovských či periferních oblastí. V některých dotačních programech však mohou být zvýhodněny žadatelé z hospodářsky slabších území. Dle strategie rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje se využívá typologie hospodářsky slabých oblastí.

Zlínský kraj

Dle dotazníku, který byl zaslán krajským úřadům bylo zjištěno, že jsou ve Zlínském kraji diferencovány 3 typy území na úrovni ORP na základě multikriteriálního hodnocení ve Strategii rozvoje Zlínského kraje 2030. Uplatňuje se tematický přístup podpory znevýhodněného území v rámci jednotlivých MAS a také existuje specifická podpora v rámci Programu obnovy venkova, zaměřená na znevýhodněné území Mokrovska. Co se Mokrovska týče, o dotaci mohou žádat obce na tomto území, které nemají více než 500 obyvatel.

V rámci programu obnovy venkova Zlínského kraje jsou vypsány i další dotační tituly. O dotaci na podporu projektů na obnovu obecního majetku mohou žádat obce Zlínského kraje do 1 000 obyvatel. O dotaci na podporu projektů na zpracování územních plánů mohou požádat obce Zlínského kraje do 2 000 obyvatel. Co se týče dotací na podporu projektů na ochranu životního prostředí, mohou o ně žádat obce Zlínského kraje do 2 000 obyvatel. V neposlední řadě je pak vypsán dotační titul, týkající se projektů na podporu cyklistiky, o který mohou žádat obce a svazky obcí na území Zlínského kraje (Odbor strategického rozvoje kraje, 2020).

Moravskoslezský kraj

Dle dotazníku, zaslaného krajským úřadům plyne, že Moravskoslezský kraj definuje venkov jakožto obce do 5 000 obyvatel a hustoty 300 obyvatel na kilometr čtvereční. Důvodem této specifické úpravy je malý počet obcí, které jsou navíc relativně velké. Za znevýhodněné oblasti jsou v Moravskoslezském kraji považovány oblasti Osoblažska a Vítkovska, konkrétně 25 obcí s méně než 5 000 obyvateli, které se zde nachází. V rámci programu obnovy venkova Moravskoslezského kraje mohou žádat obce do 3 000 obyvatel o dotace investiční i neinvestiční (Odbor regionálního rozvoje, 2020). Svazky obcí se sídlem na území Moravskoslezského kraje pak mohou žádat o neinvestiční dotace (Odbor regionálního rozvoje, 2020). Z výše zmíněného dotazníku bylo navíc zjištěno, že se kraj Moravskoslezský dostatečně zaobírá problematikou periferních a sociálně slabých oblastí. Kromě územně plánovacích dokumentací, které respektují politiku územního rozvoje a jiné nadřazené dokumenty, kraj disponuje například specifickým Master plánem pro oživení Karvinska.

5 Cíle a strategie krajských politik rozvoje venkova

V této kapitole zjišťuji, jaké jsou cíle a strategie krajských politik rozvoje venkova. K vypracování mi sloužily zejména poznatky z dotazníkového šetření, které bylo zasláno krajským úřadům a informace ze strategických dokumentů krajů.

Karlovarský kraj

Z dotazníku, který byl zaslán krajským úřadům bylo zjištěno, že Karlovarský kraj se příliš na rozvoj venkova nezaměřuje a ani jej ve strategických dokumentech explicitně nezpracovává. Co se týče strategií pro malé obce, klíčová je dostupnost služeb, kvalitní komunikace, dopravní dostupnost a internetové pokrytí.

Karlovarský kraj však disponuje programem obnovy venkova, jehož cílem je všeobecná podpora možností zlepšování života na venkově. K tomuto účelu slouží podpora v oblasti výstavby, rekonstrukce a oprav infrastruktury (odbor regionálního rozvoje Karlovarského kraje, 2021).

Ústecký kraj

Cíle Ústeckého kraje v rámci podpory venkova jsou zejména zvýšení životaschopnosti venkova, stabilizace vybavenosti venkovských a periferních území, zlepšené předpoklady pro ekonomický a společenský rozvoj venkovských a periferních oblastí, to díky zajištění dostupnosti a zvýšené kvalitě veřejných služeb a zlepšení životního prostředí. Nejlepším řešením by však bylo, kdyby se obyvatelé venkova snažili vlastními silami o rozvoj zdravého životního prostředí na venkově, rozvíjeli ekologicky nezávadné hospodářství a udržovali přírodní a kulturní hodnoty venkovské krajiny (Červinková, 2020). Ústecký kraj se chce také výrazně zaměřit na MAS, které považuje za významného partnera v institucionální struktuře regionálního rozvoje ČR pro oblast rozvoje venkovských oblastí (Kadraba, Obecně o MAS, 2020).

Plzeňský kraj

Plzeňský kraj si uvědomuje výrazný rozdíl mezi centrem a rozsáhlými venkovskými oblastmi, které tvoří markantní část kraje. Tato skutečnost vedla k myšlence podpory venkovských území prostřednictvím Programu stabilizace a obnovy venkova Plzeňského kraje, který obsahuje 2 dotační tituly. Cílem prvního dotačního titulu, který je určen projektům obcí je investiční i neinvestiční podpora,

určená na pořízení, technické zhodnocení, stavební úpravy a opravy nemovitého hmotného majetku a technické infrastruktury obcí Plzeňského kraje. Cílem druhého dotačního titulu, který je zaměřen na územní plánování, je investiční podpora na zpracování územního plánu, zpracování vyhodnocení předpokládaných vlivů ÚP na udržitelný rozvoj území a zpracování změny územního plánu (Baxa, 2021).

Středočeský kraj

Cílem programu Středočeského kraje na podporu venkova je poskytování dotací obcím do 2 000 obyvatel se sídlem na území Středočeského kraje. Jedná se o rozvoj jejich činností v souladu se Strategií rozvoje územního obvodu Středočeského kraje. Konkrétní cíle podpory jsou projekty na výstavbu, rekonstrukci, modernizaci a opravy veřejné infrastruktury (Oddělení dotací a přípravy strategických projektů, 2021). Dle dotazníku, který byl zaslán krajským úřadům plyne, že Středočeský kraj rozvíjí koncept chytrého venkova a chytrého regionu, a to například podporou digitalizace venkova.

Jihočeský kraj

Cíle Jihočeského kraje v podpoře venkova v rámci programu obnovy venkova jsou zejména hospodářský rozvoj obcí, stavební obnova obytných a hospodářských objektů, obnova a výstavba občanského vybavení, dopravní a technické infrastruktury, péče o krajinu a veřejné prostranství (Odbor regionálního rozvoje, územního plánování a stavebního řádu, 2020).

V rámci strategií celého kraje se pak zaměřuje výhradně na dopravní dostupnost na venkově. Cílem je rozvíjet integrovaný dopravní systém, který následně umožní všeobecně komfortní přestup u stejného nástupiště veřejné dopravy. Jedním z hlavních cílů je pak posílení autobusové dopravy v malých obcích (BDO Advisory s.r.o., 2019).

Kraj velmi cílí i na podporu MAS, které jsou významné pro rozvoj venkova. Jejich práce je zejména v oblasti zemědělství, jelikož se dá prakticky celý kraj považovat za venkovský a zároveň není příliš bohatý na nerostné suroviny (BDO Advisory s.r.o., 2019).

Liberecký kraj

V rámci strategie rozvoje Libereckého kraje byly důkladně vymezeny venkovské regiony s cílem zacílení podpory tak, aby přinesla řešení jejich specifických problémů a potřeb. Díky tomuto vymezení Liberecký kraj zacílil podporu venkova zejména na

obnovu a údržbu technické infrastruktury, venkovské zástavby a občanské vybavenosti, úpravu veřejných prostranství, podporu vzdělávání a poradenství v oblasti rozvoje venkova a obnovy vesnice a zvýšení kvality života na venkově (Odbor regionálního rozvoje a evropských projektů, 2020).

Pardubický kraj

Cílem Pardubického kraje v rámci obnovy venkova je podpora území obcí a venkovských oblastí se sídlem v Pardubickém kraji. Hlavní zaměření se týká rozvoje území venkova a péče o potřeby obyvatelstva venkova na území Pardubického kraje (Odbor životního prostředí a zemědělství, 2020).

Konkrétní oblastí finanční podpory je obnova, údržba a pořízení obecního majetku v užívání obce, prodejny a pojízdné prodejny. V neposlední řadě se kraj ve svém programu obnovy venkova zaměřuje i na projekty mikroregionů a MAS (Odbor životního prostředí a zemědělství, 2020).

Královéhradecký kraj

Cílem Královéhradeckého kraje v oblasti podpory venkova je finanční pomoc v rámci programu obnovy venkova, který zahrnuje účely, na které může být dotace použita. Jedná se o občanskou vybavenost, veřejná prostranství, infrastrukturu, obnovu památkového fondu, obnovu a technické zajištění stávajících vodních nádrží a nakládání s odpady (Mazurová, 2020).

Kraj Vysočina

Cílem Kraje Vysočina je finanční podpora venkova v rámci strategických dokumentů, které se venkova týkají. Za účel programu obnovy venkova lze považovat zkvalitnění životních podmínek na venkově a zabránění případnému odlivu obyvatel venkovských území díky zajištění potřebné infrastruktury a služeb ve venkovských obcích a v částech obcí a měst s venkovským charakterem (Vichr & Hrůza, 2021).

Na zachování dostupnosti vybraných služeb obcí Vysočiny byl vyhrazen ještě jeden program s názvem Venkovské služby 2021 (Hrůza & Vichr, 2021).

Jihomoravský kraj

Cílem Jihomoravského kraje je finanční podpora venkova v rámci programu rozvoje venkova. Dotační program má za cíl zachovat základní funkce venkova

s ohledem na zlepšení kvality života. Hlavním zaměřením je pak podpora údržby venkovské zástavby v majetku obcí s důrazem na podporu obnovy občanské vybavenosti a bezpečnosti obyvatel na komunikacích (Odbor regionálního rozvoje, 2021).

Olomoucký kraj

Za hlavní nástroj krajské samosprávy v rozvoji venkova Olomouckého kraje je považován Program obnovy venkova Olomouckého kraje, který se zaměřuje zejména na podporu budování a obnovy infrastruktury obce, realizaci integrovaných projektů venkovských mikroregionů a na podporu zpracování územně plánovací dokumentace (Odbor strategického rozvoje kraje, 2020).

Krajská samospráva má za cíl rozvoj a podporu regionálních značek, které poskytují místním výrobcům marketingovou podporu a zákazníkům garanci kvality (Odbor strategického rozvoje kraje, 2020).

Cílem Programu obnovy venkova Olomouckého kraje je podpora zlepšení kvality života na venkově a zvýšení atraktivity a dostupnosti území obcí se sídlem na území Olomouckého kraje. Konkrétní zaměření programu je pak v podpoře budování a obnovy infrastruktury obce, zpracování územně plánovací dokumentace, přípravy projektové dokumentace a v podpoře venkovských prodejen (Odbor strategického rozvoje kraje, 2020).

Zlínský kraj

Dle dotazníku, který byl zaslán krajským úřadům je patrné, že Zlínský kraj disponuje strategií rozvoje venkova, která se zaměřuje na podporu kvality života ve venkovských obcích, podnikání na venkově, infrastrukturu, životní prostředí a řízení rozvoje venkova.

V rámci podpory venkova vypsala Zlínský kraj i program obnovy venkova, jehož cílem je obnova a zachování specifických hodnot venkovského prostoru, podporou projektů směřujících k obnově a údržbě obecního majetku, zpracování územních plánů, ochraně životního prostředí, odstranění disparit znevýhodněného regionu a rozvoj sítě dálkových a regionálně významných cyklotras na území Zlínského kraje (Odbor strategického rozvoje kraje, 2020).

Moravskoslezský kraj

Dle dotazníku, který byl zaslán krajským úřadům je patné, že Moravskoslezský kraj disponuje koncepcí rozvoje venkova Moravskoslezského kraje pro období 2018–2023. Cíle této koncepce jsou podpora konkurenceschopnosti, vybavenost a služby, životní prostředí a spolupráce a síťování.

Moravskoslezský kraj má i svůj program na podporu venkovských oblastí, jehož cílem je podpora obnovy a rozvoje venkovských oblastí prostřednictvím poskytování investičních i neinvestičních dotací na realizaci rozvojových záměrů. V tomto strategickém dokumentu se také snaží podporovat venkovské mikroregiony díky poskytování investičních a neinvestičních dotací na náklady spojené s činnostmi manažerů, kteří realizují projekty zaměřené na poradenství a vzdělávání v oblasti rozvoje venkova a obnovy vesnice, občanských aktivit a podporu komunitního života v obcích (Odbor regionálního rozvoje, 2020).

6 Spolupráce krajů ČR s obcemi, městy, DSO a MAS

V této kapitole se zabývám spoluprací krajů České republiky s obcemi, městy, DSO a MAS. Informace ze strategických krajských dokumentů a poznatky z dotazníkového šetření, které bylo zasláno krajským úřadům mi posloužili k řešení této problematiky.

Karlovarský kraj

Karlovarský kraj spolupracuje s obcemi tak, že je finančně podporuje zejména pomocí krajského dotačního titulu. Mikroregiony jsou též zahrnuty v tomto programu (odbor regionálního rozvoje Karlovarského kraje, 2021). Z dotazníku, který byl zaslán krajským úřadům jsem zjistil, že by Karlovarský kraj rád kladl důraz na sdružování obcí v rámci MAS a mikroregionů, přičemž by měla být spolupráce intenzivnější.

Ústecký kraj

Pro Ústecký kraj jsou velmi důležité místní akční skupiny a s nimi související strategie komunitně vedeného místního rozvoje, který je jimi vytvářen. Právě realizace strategií komunitně vedeného místního rozvoje je finančně podporována z evropských fondů prostřednictvím čtyř operačních programů – Integrovaný regionální operační program, Program rozvoje venkova, operační program Zaměstnanost a operační program Životní prostředí. Ústecký kraj s místními akčními skupinami spolupracuje tak, že je podporuje finančně, a to spolufinancováním projektů z Integrovaného regionálního a operačního programu (Kadraba, Obecně o MAS, 2020).

Obcím se Ústecký kraj věnuje například pomocí projektu s názvem IKM Communitas, který je řešen v rámci Institutu kritického myšlení a jeho Programu Integrovaného rozvoje obce (Kadraba, 2020).

Plzeňský kraj

S obcemi Plzeňský kraj spolupracuje v rámci programů na podporu venkova, kde je finančně podporuje za různými účely (Baxa, 2021).

Na území Plzeňského kraje také působí 11 místních akčních skupin, které pomáhají aktivizovat veřejný život v obcích na principech partnerství (Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, o.p.s., 2014).

Středočeský kraj

Dle dotazníku, který byl zaslán krajským úřadům jsem zjistil, že se Středočeský kraj staví kladně k meziobecní spolupráci, kterou vidí jako řešení pro dosažení dostupnosti a zvýšení efektivnosti místních veřejných služeb. Především by se měl klást důraz na víceúčelová uskupení zastupující obce v mikroregionech.

V rámci programu pro poskytování dotací, podporuje kraj finančně obce se sídlem na území Středočeského kraje do 2 000 obyvatel (Oddělení dotací a přípravy strategických projektů, 2021).

Jihočeský kraj

Jihočeský kraj spolupracuje s obcemi ve svém programu obnovy venkova i v programu celého kraje. Obce tak mohou čerpat dotace za různými účely (BDO Advisory s.r.o., 2019).

Spolupráce s MAS se týká zejména zemědělství, a to i z důvodu, že je prakticky celý kraj brán jako venkovský. Práce MAS se týká i získávání finanční podpory z Evropské unie a z národních dotačních programů. Za jednu z hlavních forem spolupráce je považována Strategie komunitně vedeného místního rozvoje, kterou zpracovávají právě místní akční skupiny (BDO Advisory s.r.o., 2019).

Liberecký kraj

Liberecký kraj spolupracuje s obcemi velmi specificky, jelikož si vytvořil vlastní strategii výpočtu, zdali se jedná o venkovskou oblast či ne. Venkovské obce pak podporuje finančně v rámci programu obnovy venkova i v programu kraje (Odbor regionálního rozvoje a evropských projektů, 2020).

Pardubický kraj

S obcemi, mikroregiony i místními akčními skupinami spolupracuje Pardubický kraj v dotačním programu pro obnovu venkova. Venkovské obce, mikroregiony i místní akční skupiny mohou čerpat dotace za různými účely (Odbor životního prostředí a zemědělství, 2020).

Královéhradecký kraj

V současné době spolupracuje Královéhradecký kraj s obcemi formou dotační podpory v programu pro obnovu venkova. V tomto programu jsou vymezeny čtyři účely, na které mohou být dotace použity (Mazurová, 2020).

Kraj Vysočina

Kraj Vysočina spolupracuje s obcemi na bázi programu obnovy venkova, kde je finančně podporuje (Vichr & Hrůza, 2021). V rámci Strategie rozvoje Kraje Vysočina nalezneme také program Venkovské služby 2021, kde kraj finančně podporuje obce, respektive zachování dostupnosti jejich služeb (Hrůza & Vichr, 2021).

Jihomoravský kraj

Spolupráce s obcemi Jihomoravského kraje funguje na bázi finanční podpory v rámci programu na podporu rozvoje venkova, který vychází ze dvou koncepčních dokumentů – Strategie rozvoje JMK a Program rozvoje Jihomoravského kraje 2018-2021. Místní akční jsou zde též zastoupeny, konkrétně mohou čerpat dotace na propagaci regionálních výrobků a na podporu aktivit spojených s realizací malých projektů vedoucích k podpoře místní produkce prezentované místní značkou (Odbor regionálního rozvoje, 2021).

Olomoucký kraj

S obcemi Olomoucký kraj spolupracuje zejména programem obnovy venkova, a to formou dotací. V rámci programu obnovy venkova spolupracuje Olomoucký kraj i s mikroregiony a místními akčními skupinami. Tyto subjekty se však snaží o rozvoj svého území a jsou iniciátory mnoha inovativních projektů, které zajišťují vyšší kvalitu života obyvatel na venkově (Odbor strategického rozvoje kraje, 2020).

Olomoucký kraj také úzce spolupracuje s aktéry rozvoje venkova, kteří se sdružují v Celonárodní síti pro venkov Olomouckého kraje. Konkrétně se jedná o Spolek pro obnovu venkova Olomouckého kraje a Národní síť MAS Olomouckého kraje (Odbor strategického rozvoje kraje, 2020).

Zlínský kraj

Z dotazníku, který byl zaslán krajským úřadům plyne, že Zlínský kraj považuje spolupráci s MAS za nezbytnou, a to zejména při zajišťování meziobecní spolupráce, i napříč sektory. Důraz je také kladen na podporu sdílení služeb napříč obcemi.

Spolupráce s obcemi je patrná i v programu obnovy venkova, konkrétně se jedná o finanční pomoc obcím Zlínského kraje na vybrané účely.

Moravskoslezský kraj

Dle dotazníku, který byl zaslán krajským úřadům bylo zjištěno, že Moravskoslezský kraj upřednostňuje spíše spolupráci s dobrovolnými sdruženími obcí než s místními akčními skupinami. Meziobecní spolupráce je v kraji vítaná, avšak musí vznikat „zdola“. Konkrétně tímto stylem úspěšně pracuje s DSO Bruntálsko či Regionální radou Třinecka.

V programu obnovy venkova jsou podporovány venkovské regiony, svazky obcí a obce formou investičních a neinvestičních dotací (Odbor regionálního rozvoje, 2020).

7 Představy krajů ČR o budoucí politice rozvoje venkova

V této kapitole zjišťuji, jaké mají kraje ČR představy o budoucí politice rozvoje venkova. K vypracování jsem využil především dotazník, zasláný krajským úřadům a poznatky ze strategických krajských dokumentů.

Karlovarský kraj

Dle rozhovoru, který byl zaslán krajským úřadům plyne, že by se Karlovarský kraj rád zaměřil na vyšší iniciativu MAS a s nimi souvisejícím CLLD. Dále by chtěl Karlovarský kraj venkovským a periferním oblastem pomoci větší finanční částkou, jelikož v současné době nepovažuje objem prostředků za dostačující.

Ústecký kraj

Pro budoucnost Ústeckého kraje je zásadní, aby se obyvatelé venkovských oblastí a samosprávy obcí snažili vlastními silami o harmonický rozvoj životního prostředí na venkově, udržovali přírodní a kulturní hodnoty krajiny na venkově a rozvíjeli ekologicky nezávadné hospodářství. Ústecký kraj má v plánu podpořit tyto subjekty v organizační a ekonomické oblasti (Červinková, 2020).

Důraz by Ústecký kraj rád kladl také na MAS, díky kterým by mělo docházet k upevnování vztahů a identity lokálních aktérů, což by mělo nést za následek posílení místní soudržnosti a vyšší aktivitu jednotlivých aktérů ve prospěch rozvoje regionu (Kadraba, Obecně o MAS, 2020).

Plzeňský kraj

Plzeňský kraj i nadále vidí budoucnost v poskytování dotací venkovským oblastem v rámci dotačních programů. Jelikož má pro atraktivitu zásadní význam vzhled a fungování obcí i měst, je pro Plzeňský kraj důležité podporovat spolupráci obcí, a to zejména těch venkovských. Za neméně důležité je udržení základních služeb a dopravní dostupnosti na venkově (Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, o.p.s., 2014).

Do budoucna je velmi důležité i prohloubení spolupráce obcí, která napomáhá k jejich lepšímu fungování. Konkrétní zaměření by mělo spočívat v podpoře

dobrovolných svazků obcí, které jsou zřizovány za účelem řešení společných problémů, a také místních akčních skupin, které slouží k užšímu propojení místních samospráv. Kromě DSO a MAS by kraj do budoucna rád podporoval i další formy spolupráce místních samospráv (Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, o.p.s., 2014).

Středočeský kraj

Z dotazníku, který byl zaslán krajským úřadům vyplývá, že je Středočeský kraj aktuálně leaderem nových směrů a smysluplných koncepcí či realizací regionálního rozvoje. Současná strategie rozvoje kraje je srozumitelná, jednoduchá a reflektuje kultivovaně na problematiku regionu. V rámci politiky venkova by kraj rád setrval v tomto trendu. Za podmínku funkčnosti kraj považuje i existenci dotačních titulů, díky kterým je možnost potřeby venkova financovat.

Jihočeský kraj

Z dotazníku, který byl zaslán krajským úřadům plyne, že kraj podporuje venkov dostatečně a není tak třeba prakticky nic měnit. Za určitou změnu by se dalo považovat potenciální navýšení přímých financí obcím v rámci rozpočtového určení daní, snížení dotační politiky státu a větší podporou méně rozvinutých území.

Důraz by měl být kladen i na MAS, které zpracovávají Strategie komunitně vedeného místního rozvoje, kde je jedním z hlavních cílů koordinace přípravných a realizačních aktivit, což by vedlo k zajištění udržitelného regionálního rozvoje na místní úrovni (BDO Advisory s.r.o., 2019).

Liberecký kraj

Liberecký kraj si uvědomuje aktuální trend vylidňování venkova, a tak by rád do budoucna zvýšil kvalitu života na venkově zejména za pomoci dotačních programů na obnovu venkova v rámci strategie rozvoje kraje (Odbor regionálního rozvoje a evropských projektů, 2020).

Pardubický kraj

Pardubický kraj chce rozvíjet území a pečovat o potřeby obyvatelstva na venkově. K tomu by měl sloužit zejména program pro obnovu venkova, který má za cíl podporovat území obcí a venkovských oblastí Pardubického kraje v souladu s uvedenými cíli rozvoje kraje 2012-2020 (Odbor životního prostředí a zemědělství, 2020).

Pardubický kraj vidí budoucnost i v místních akčních skupinách a mikroregionech, které se též snaží podporovat v rámci programu pro obnovu venkova (Odbor životního prostředí a zemědělství, 2020).

Královéhradecký kraj

Dle dotazníku, který byl zaslán krajským úřadům bylo zjištěno, že si je Královéhradecký kraj vědom značné roztržitosti a malé koordinace vzájemných aktivit napříč všemi směry a mezi všemi aktéry regionálního rozvoje. V rámci krajské politiky rozvoje venkova si uvědomuje slabiny, ale snaží se s nimi pracovat a zohledňovat specifika různých oblastí a potřeb. Do budoucna by mělo dojít k zohlednění specifík daného území a zacílení podpory tam, kde je jí potřeba. K tomu by měli dopomoci místní aktéři, kteří své potřeby nejlépe znají. Řešením je i program obnovy venkova, který venkovu pomáhá dotacemi, které jsou zacíleny na nejrůznější účely.

Kraj Vysočina

Kraj Vysočina má politiku venkova zakomponovanou ve své strategii rozvoje kraje, a to konkrétně v prioritní oblasti 4: Zdravé životní prostředí a udržitelný venkov. Spolu s obnovou a rozvojem venkovského prostoru se v této sekci řeší stabilizace zemědělství a zpracovatelského průmyslu, trvale udržitelný rozvoj lesního hospodářství, péče o přírodu a krajiny Vysočiny, oběhové hospodářství a ekologické zátěže, zlepšování kvality ovzduší a ochrana před povodněmi a suchem (Krajský úřad Kraje Vysočina, 2020).

V rámci obnovy a rozvoje venkovského prostoru chce kraj Vysočina podporu technické infrastruktury, občanské vybavenosti a vysokorychlostní připojení internetu. Za velmi důležité jsou považovány i služby a jejich podpora, a také dopravní dostupnost (Krajský úřad Kraje Vysočina, 2020).

Velký potenciál vidí kraj v mikroregionech a místních akčních skupinách. Zvýšená spolupráce obcí je vhodná při výkonu veřejné správy a zajištění veřejných služeb. Za velmi důležité jsou považovány jakékoli místní spolky a družení, které působí na venkově jako organizátoři volnočasových aktivit a společenského života. Zásadní jsou tyto spolky pro zapojení obyvatel venkova do obnovy své obce (Krajský úřad Kraje Vysočina, 2020).

Jihomoravský kraj

Politika venkova Jihomoravského kraje je řešena ve dvou, respektive třech strategických dokumentů. Konkrétně se jedná o Strategii rozvoje JMK a Program rozvoje Jihomoravského kraje 2018-2020, ze kterých vychází Dotační program Podpora rozvoje venkova v Jihomoravském kraji pro rok 2021 (Odbor regionálního rozvoje, 2021).

Podpora spočívá v poskytování financí s cílem podpory dlouhodobé životaschopnosti znevýhodněných částí kraje a zajištění kvality života obyvatel (Odbor regionálního rozvoje, 2021).

Za důležitou součást rozvoje venkova jsou považovány místní akční skupiny, na jejichž aktivity se vztahuje jeden z dotačních titulů programu rozvoje venkova Jihomoravského kraje (Odbor regionálního rozvoje, 2021).

Olomoucký kraj

Z dotazníku, který byl zaslán krajským úřadům je patrné, že Olomoucký kraj vidí jako hlavní řešení rozvoje venkova koordinovanou iniciativu „zespodu“, nikoliv pak pomoc z centrální úrovně. Jedním z opatření by mohlo být schválení části alokací na národní a evropské dotace pouze s akcentem na koordinovaný přístup dle pravidel regionální politiky. Část alokací ve fondech Evropské unie by měla být určena na potřeby specifických míst, které by měly být přesně definované v koncepčních dokumentech těchto míst.

Velký potenciál je viděn v prostoru pro místní iniciativy. Obce, místní akční skupiny a dobrovolné svazky obcí by měly samy zvážit možnosti a svůj potenciál a žádat konkrétní opatření, která by pro ně byla klíčová v rozvoji.

Za jednu z možností je považována podpora realizace pilotních aktivit, a také větší provázanost koncepce kraje s koncepcemi místních území.

Zlínský kraj

Dle dotazníku, který byl zaslán krajským úřadům je zřejmé, že by na národní úrovni měla být podle Zlínského kraje nastavena koordinace podpůrných nástrojů mezi jednotlivými ministerstvy. Tato podpora by měla vycházet z potřeb definovaných na

úrovni krajské. Na úrovni vymezených krajských jednotek by měly být definovány rozvojové potřeby a měla by být řešena absorpční kapacita a na základě toho by mělo probíhat nastavení podpory z kohezní politiky Evropské unie, národních dotačních programů a dalších nástrojů.

Moravskoslezský kraj

Z dotazníku, který byl zaslán krajským úřadům vyplývá, že pro rozvoj venkova Moravskoslezského kraje je klíčová Strategie MSK 2019-2027. Moravskoslezský kraj se venkovu začal věnovat až v posledních letech, což je zapříčiněno i tím, že zde venkov nehraje tak značnou roli.

Závěr

Pro možnost analýzy krajů České republiky v přístupu k podpoře venkovských a periferních oblastí jsem si nejprve v úvodu práce definoval pojmy venkov a periferie. Na základě z díla Venkovský prostor (Bínek, a další, 2007) a jeho oživení jsem zjistil, že venkov je možno označit za specifické prostředí, které ovlivňuje charakter celé České republiky. Venkov je tvořen sídly a krajinou mezi nimi. K vymezení samotného venkova pak aktuálně rozlišujeme dva druhy přístupů, přičemž první z nich se soustředí jen na jednu či několik málo charakteristik, druhý vychází naopak z co nejvíce komplexního pohledu na území.

Co se týče periferií, v literatuře nalezneme vícero definic. Periferie jako takové nelze chápat izolovaně, ale jako integrální součást komplexně podmíněného vztahu centrum-periferie (Novotná, 2005). Periferní oblasti také můžeme chápat jako specifická území s poruchou funkčně-prostorových vztahů, které jsou výsledkem nerovnoměrného působení ekonomických, sociálních, kulturních, politických i fyzickogeografických faktorů. Za periferii lze tedy považovat oblast s nedostatečnou integrací do, v daném místě a čase dominujících, struktur, procesů a systémů (Novotná, 2005).

V rámci studia koncepčních dokumentů krajů, odpovědí v dotazníkovém šetření, které bylo zasláno krajským úřadům, Geografické organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext (HAMPL, 2005), Komplexní organizace systému osídlení (HAMPL & MÜLLER, 1996), a také díky telefonickému hovoru s pověřenou osobou krajského úřadu Ústeckého kraje jsem zjistil, že se svým způsobem všechny kraje České republiky věnují podpoře venkovských a periferních území. Všechny kraje disponují svými dotačními programy pro podporu obnovy a rozvoje venkova, kde alokují finanční částky na různé účely týkající se podpory venkovských a periferních oblastí. Některé kraje se zabývají vymezením venkovských a periferních oblastí více, některé méně. Všechny kraje s nimi však koncepčně pracují v rámci již zmíněných dotačních programů či ve svých strategických krajských dokumentech. Cíle jednotlivých krajů se samozřejmě liší, což je logické, vzhledem k tomu, že každý kraj je strukturovaný jinak a má různé priority. Všeobecně se dá říci, že valná většina krajů usiluje o zvýšení kvality života na venkově a zabránění odlivu obyvatel venkova do měst. K těmto cílům pak využívají zejména své dotační programy, které mají různé

účely, jež by měly vést k udržitelnosti venkova a periferií. Neméně důležitou roli v udržitelnosti venkova pak hrají svazky obcí, mikroregiony, MAS, DSO a jiná sdružení obcí, se kterými se většina krajů snaží pracovat a často se objevují i v koncepčních krajských dokumentech. Kraje mají různé představy o budoucí politice rozvoje venkova. Vesměs se dá říci, že kraje České republiky ve svých strategiích spoléhají zejména na dotační programy a iniciativu „zdola“, která zahrnuje právě veškeré sdružování obcí.

Mé doporučení k zefektivnění krajských politik rozvoje venkova spočívá výhradně ke kladení důrazu právě na iniciativu „zdola“. Věřím, že obce a jakékoli sdružení obcí dokáží nejlépe zhodnotit nedostatky venkovských a periferních oblastí a jejich iniciativa je pro rozvoj a obnovu těchto území klíčová. Také bych se do budoucna držel dotačních programů, určených pro rozvoj a obnovu venkovských a periferních oblastí. Více bych se pak zaměřoval na znevýhodněná a sociálně a hospodářsky slabá území. Pokud by to bylo možné, vyčlenil bych venkovským a periferním oblastem v rámci dotačních programů více finančních prostředků.

Seznam použité literatury a pramenů

- Baxa, V. (2021). *PSOV PK 2021 - Územní plány*. Načteno z Plzeňský kraj: <https://dotace.plzensky-kraj.cz/verejnost/dotacnititul/938/>
- BDO Advisory s.r.o. (2019). *Program rozvoje Jihočeského kraje*. Načteno z Jihočeský kraj: <https://www.kraj-jihocesky.cz/krajsky-urad/odbor-regionalniho-rozvoje-uzemniho-planovani-stavebniho-radu#pripominkove-rizeni-k-navrhu-programu-rozvoje-jihoceskeho-kraje-na-obdobi-2021-%E2%80%932027>
- Binek, J., Toušek, V., Galvasová, I., Věžník, A., Kunc, J., Seidenglanz, D., . . . Řehák, S. (2007). *Venkovský prostor a jeho oživení*. Brno: Georgetown.
- Červinková, J. (2020). *Program obnovy venkova*. Načteno z Ústecký kraj: <https://www.kr-ustecky.cz/program-obnovy-venkova/ms-265361/p1=265077>
- Hampl, M. (2005). *Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext*. Praha: DemoArt.
- Hampl, M., & Müller, J. (1996). *Komplexní organizace systému osídlení*. Praha: DemArt.
- Hrůza, L., & Vichr, D. (2021). *Venkovské služby 2021*. Načteno z Kraj Vysočina: <https://www.fondvysociny.cz/dotace/zadosti/FV02819?kat=5&s=vse>
- Kadraba, J. (2020). *Integrovaný rozvoj obce*. Načteno z Ústecký kraj: <https://www.kr-ustecky.cz/integrovaný-rozvoj-obce/ms-264953/p1=264953>
- Kadraba, J. (2020). *Obecně o MAS*. Načteno z Ústecký kraj: <https://www.kr-ustecky.cz/obecne-o-mas/ms-265433/p1=265433>
- Krajský úřad Kraje Vysočina. (2020). *Strategie rozvoje Kraje Vysočina*. Načteno z Kraj Vysočina: https://www.kr-vysocina.cz/dp/id_ktg=300352&p1=29689
- Mazurová, A. (2020). *Dotační oblast - Regionální rozvoj 2021*. Načteno z Královéhradecký kraj: <https://dotace.kr-kralovehradecky.cz/dotace/Modules/DOTISKUHK/Pages/Public/ProjectList.aspx?Id=1>
- Odbor regionálního rozvoje. (2020). *PODPORA OBNOVY A ROZVOJE VENKOVA MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE 2021*. Načteno z Moravskoslezský kraj: <https://www.msk.cz/cs/temata/dotace/podpora-obnovy-a-rozvoje-venkova-moravskoslezskeho-kraje-2021-3887/>
- Odbor regionálního rozvoje. (2021). *Dotační program Podpora rozvoje venkova v Jihomoravském kraji pro rok 2021*. Načteno z Dotační portál Krajského úřadu Jihomoravského kraje: <https://dotace.kr-jihomoravsky.cz/Grants/12161-506-Dotacni+program+Podpora+rozvoje+venkova+v+Jihomoravskem+kraji+pro+rok+2021.aspx>
- Odbor regionálního rozvoje a evropských projektů. (2020). *Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021-2027*. Načteno z Liberecký kraj: <https://regionalni-rozvoj.kraj-lbc.cz/page1874/rozvojove-dokumenty-strategie-rozvoje-lk-a-program-rozvoje-lk/strategie-rozvoje-libereckeho-kraje-2021/dokument>
- Odbor regionálního rozvoje Karlovarského kraje. (2021). *program obnovy venkova*. Načteno z Informační portál Karlovarského kraje: <https://www.kr-karlovarsky.cz/dotace/Stranky/dotaceKK/prispevky-region/pov.aspx>

Odbor regionálního rozvoje, územního plánování a stavebního řádu. (2020). *Programy podpory obnovy venkova - Jihočeský kraj r.2021*. Načteno z Program obnovy venkova Jihočeského kraje: <https://pov.kraj-jihocesky.gov.cz/default21.aspx>

Odbor strategického rozvoje kraje. (2020). *Rozvoj venkova*. Načteno z Olomoucký kraj: <https://www.olkraj.cz/rozvoj-venkova-cl-179.html>

Odbor strategického rozvoje kraje. (2020). *RP02-21 PROGRAM NA PODPORU OBNOVY VENKOVA*. Načteno z Zlínský kraj: <https://www.kr-zlinsky.cz/rp02-21-program-na-podporu-obnovy-venkova-aktuality-16669.html>

Odbor strategického rozvoje kraje. (2021). *Program obnovy venkova (POV)*. Načteno z Olomoucký kraj: <https://www.olkraj.cz/program-obnovy-venkova-pov-cl-1047.html>

Odbor životního prostředí a zemědělství. (2020). *Program obnovy venkova*. Načteno z Pardubický kraj: <https://www.pardubickykraj.cz/program-obnovy-venkova>

Oddělení dotací a přípravy strategických projektů. (2021). *Středočeský Fond obnovy venkova 2021-2024*. Načteno z Středočeský kraj: <https://www.kr-stredocesky.cz/web/odbor-rizeni-dotacnich-projektu/stredocesky-fond-obnovy-venkova>

Novotná, M. (2005). *Problémy periferních oblastí*. Praha: PŘF UK v Praze, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje.

Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, o.p.s. (2014). *Program rozvoje Plzeňského kraje 2014+*. Načteno z Plzeňský kraj: <https://www.plzensky-kraj.cz/clanek/program-rozvoje-plzenskeho-kraje-2014-schvalen>

Vichr, D., & Hrůza, L. (2021). *Obnova venkova Vysočiny 2021*. Načteno z Kraj Vysočina: <https://www.fondvysociny.cz/dotace/zadosti/FV02791?kat=5&s=vse>

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Porovnání krajů České republiky na základě vybraných ukazatelů 34

Seznam použitých zkratk a značek

CLLD – Komunitně vedený místní rozvoj

ČR – Česká republika

DSO – Dobrovolné sdružení obcí

EU – Evropská unie

EUROSTAT – Statistický úřad Evropské unie

IKM – Institut kritického myšlení

JMK – Jihomoravský kraj

MAS – Místní akční skupiny

ORP – Obce s rozšířenou působností

SCLLD – Strategie komunitně vedeného místního rozvoje

UNESCO – Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu

ÚP – Územní plán

Seznam příloh

Příloha A: Dotazníkové šetření Krajská politika rozvoje venkova

Přílohy

Příloha A: Dotazníkové šetření Krajská politika rozvoje venkova

- 1) Jaký kraj reprezentujete?
- 2) Má váš kraj formulovanou politiku rozvoje venkovských anebo periferních území? Pokud ano, tak co je jejím cílem a v jakých strategických/programových dokumentech je obsažena?
- 3) Jaké konkrétní podpůrné programy (v rámci politiky rozvoje venkovských a periferních území) ve vašem kraji realizujete nebo do budoucna (2020+) plánujete realizovat? Jaké aktivity jsou podporovány, kdo je příjemcem těchto dotací a kolik miliónů Kč jste alokovali do těchto podpůrných programů?
- 4) Pracujete ve vašem kraji s nějakou typologií obcí/ měst? Resp. existují ve vašem kraji dotační programy, které jsou určeny pouze vybraným obcím/ městům (např. obcím do určité velikosti apod.) Jaké? Prosíme o konkretizaci.
- 5) Pracujete ve vašem kraji s nějakými typologiemi území (regionů)? Máte vymezené odlišné typy území z hlediska jejich rozvojových problémů nebo příležitostí (periferní regiony apod.)? Máte nějaké dotační programy, které jsou zaměřeny na řešení problémů vybraných typů území? Jaké? Prosíme o konkretizaci.
- 6) Politika rozvoje venkova se obecně zaměřuje (1.) na tvorbu nových pracovních příležitostí a na (2.) vytváření rovnocenných životních podmínek, resp. zajištění minimálního standardu občanské vybavenosti (veřejných služeb). V souvislosti s tvorbou nových pracovních příležitostí se často hovoří o potřebě podpory růstových pólů a os (koncentrace investic do významnějších center osídlení, resp. podél významných komunikačních tahů) anebo o podpoře malého středního podnikání, stavějícího na využívání místní zdrojů (tradiční výroba, přírodní zdroje atd.). Jak se na uvedené koncepce díváte? Jakou strategii vytváření pracovních příležitostí (s důrazem na rozvoj venkovských a periferních území) byste doporučoval/a s ohledem na vaše zkušenosti? Prosíme o konkretizaci.
- 7) Tradičním nástrojem pomáhajícím vytvářet rovnocenné životní podmínky byl koncept střediskových obcí, který se v minulosti používal nejenom v

Československu, ale doposud se využívá zvláště v německy hovořících zemích. Podstatou této koncepce je vymezení centrálních míst a jejich systematická podpora (zajištění minimální vybavenosti jednotlivých kategorií centrálních míst). Jak se na použití této koncepce v rámci současné politiky rozvoje venkovských a periferních území díváte? Prosíme o váš názor.

- 8) Problémem České republiky je příliš velký počet velmi malých obcí. Slučování obcí je nereálné, proto mnozí hovoří o potřebě intenzivnější meziobecní spolupráce? Jak se na tento problém díváte? Jak byste doporučoval/a podporovat meziobecní spolupráci ve vašem kraji, resp. v ČR?
- 9) Jak v teorii, tak i politické praxi se dnes v souvislosti se zajištěním rovnocenných životních podmínek často zdůrazňuje, že není zapotřebí vymezovat kategorie centrálních míst, ale že by se obce a města v rámci mikroregionů měly domluvit na optimálním rozmístění veřejných služeb. To je zvláště důležité v kontextu probíhajících demografických změn, kdy zvláště v periferních venkovských regionech klesá počet obyvatel a je zapotřebí uvažovat o zavírání některých zařízení, resp. jejich koncentrace do větších obcí. Jak se uplatnění této koncepce v rámci politiky rozvoje venkovských a periferních území díváte?
- 10) Problémem české politiky regionálního rozvoje je nedostatečná koordinace. A to nejenom koordinace vertikální (stát – kraje – obce/ města), tak i koordinace horizontální (spolupráce ministerstev při realizaci Strategie regionálního rozvoje ČR, přílišný resortismus) a územní (spolupráce mezi aktéry v krajích)? Jak tento problém vnímáte? Jaká opatření na podporu koordinačních mechanismů by podle vašeho názoru měla být přijata?
- 11) V souvislosti s kohezní politikou EU se často hovoří o potřebě místně specifického přístupu k rozvojové politice? Co si pod tímto pojmem představujete? Jak by měl být podle vašeho názoru místně specifický přístup prakticky realizován.
- 12) Jak byste zhodnotil/a dosavadní státní politiku rozvoje venkova? Co byste doporučoval/a především změnit?

13) Jak byste zhodnotil/a dosavadní krajskou politiku rozvoje venkova? Co byste doporučoval/a především změnit?

Abstrakt

Hurt, M. (2021). *Srovnávací analýza krajských přístupů k podpoře venkovských a periferních území* (Bakalářská práce), Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta ekonomická, Česko.

Klíčová slova: venkov, periferie, analýza, kraje, srovnávání

V této práci se zabývám porovnáváním krajů České republiky v přístupu k podpoře venkovských a periferních oblastí. V první řadě jsem si definoval pojmy venkov a periferie, abych byl schopen validně analyzovat jednotlivé prvky této práce. K řešení jednotlivých cílů využívám zejména poznatky ze strategických dokumentů jednotlivých krajů a odpovědi na otázky v dotazníkovém šetření, které bylo zasláno krajským úřadům. Jeden z hlavních cílů se týká rozdílů krajů v přístupu k rozvoji venkovských a periferních oblastí, přičemž bylo zjištěno, že všechny kraje mají svůj dotační program pro obnovu venkova, kde za různými účely poskytují venkovským oblastem investiční a neinvestiční dotace. V této práci také zjišťuji, jestli mají kraje České republiky vymezené různé typy venkovských a periferních oblastí a jak s nimi koncepčně pracují, jaké jsou jejich cíle a strategie v rámci politiky rozvoje venkova, jak v této souvislosti spolupracují s obcemi, městy, dobrovolnými sdruženími obcí a místními akčními skupinami a jaké jsou jejich představy o budoucí politice rozvoje venkova v České republice.

Abstract

Hurt, M. (2021). *Comparative analysis of regional approaches to the objectives of rural and peripheral areas* (Bachelor Thesis). University of West Bohemia, Faculty of Economics, Czech Republic.

Key words: countryside, periphery, analysis, regions, comparison

In this thesis I deal with the comparison of the regions of the Czech Republic and their approaches to the support of rural and peripheral areas. First of all, I defined the terms countryside and periphery to be able to validly analyze the individual elements of this thesis. To solve the individual goals, I use mainly knowledge from strategic documents of individual regions and answers to questions in a questionnaire survey, which was sent to regional authorities. One of the main objectives concerns the differences between regions in the approach to the development of rural and peripheral areas, and it was found that all regions have their own subsidy program for rural renewal, where they provide both investment and non-investment subsidies to the rural areas for various purposes. In this thesis I also find out whether the regions of the Czech Republic have defined different types of rural and peripheral areas and how they work with them conceptually, what are their goals and strategies within rural development policy, how in this context they cooperate with municipalities, cities, voluntary associations of municipalities and local action groups and what are their ideas about the future rural development policy in the Czech Republic.